

SLOVENSKI vestnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 13. april 1962

Štev. 15 (1039)

1942 - 14./15. april - 1962

Zgodovina človeštva pozna razne primere in oblike preseljevanj in preganjanj. Tudi v nedavni preteklosti se je dogajalo množično preseljevanje, ki bo v zgodovini zapisano pod geslom »heim ins Reich«, s katerim je hotel Hitler pod skupno streho združiti vse, ki jih je smatral za vredne, da pripadajo k izbrani rasi »gospodskega človeka« nacističnega kova. Kakor je vse to človeško gledano bilo tragično za posameznike, je treba le ugotoviti, da je šlo v pretežni meri za preselitve na prostovoljni podlagi, v razmeroma majhnem obsegu pa za kazensko sankcijo proti ljudem, ki so v posameznih državah kot sodelavci nacističnih okupatorjev pomagali zatirati svobodoljubne narode širom Evrope.

Popolnoma drugače pa je bilo s preseljevanjem, preganjanjem in iztrebljanjem vseh tistih milijonov ljudi, celih narodnih skupin in narodov, ki jih je nacizem v okviru svoje »nove ureditve Evrope« enostavno obsodil na smrt in to obsodbo tudi izvajal z vso nečloveško krutostjo. Zaradi dokazane krivde za umor šestih milijonov Židov je bila nad SS-ovskim oficirjem Adolfom Eichmannom izrečena smrtna obsodba. Eichmann pa je bil pred jeruzalemskim sodiščem obtožen in obsojen tudi zaradi krivde na izseljevanju Slovencev, tako štajerskih kakor tudi koroških; dokumenti pričajo, da je bila v istem okviru izvedena tudi izselitev 14. in 15. aprila 1942, katere dvajsetletnico obhajamo te dni.

Toda Eichmann je le eden izmed krivcev. Krivda za zločine, ki jih je zagrešil nacizem, pade na celotni takratni režim. In krivci zločina izseljevanja koroških Slovencev niso bili le v Berlinu: dokazano je, da so glavni pobudniki in izvrševalci tega zločina sedeli na Koroškem, v Celovcu. Iz ohranjenih dokumentov je razvidno, da so imele centralne oblasti v Berlinu točna poročila svojih koroških sodelavcev o vsakem posamezniku, ki se je priznaval za Slovenca in ki je sodeloval v slovenskem narodnem gibanju. To je bilo zlasti delo tako imenovanih nemško-nacionalnih probojnih organizacij na Koroškem, ki so sistematično zbirale gradivo o Slovencih in ga potem, ko je prišel na oblast nacizem, izrabile pri »dokončnem reševanju koroškega vprašanja«, to je načrtnem iztrebljanju slovenskega ljudstva na Koroškem.

Tega se posebno živo zavedamo v teh dneh, ko se spominjamo strašnih dogodkov pred dvajsetimi leti, ko je ob izselitvi več sto slovenskih koroških družin tudi na vse tiste naše ljudi, ki so ostali doma, legla težka mora in so vsak dan trepetali v strahu pred nadaljnjim nasiljem. Zavedati pa se moramo tudi tega, da so isti ljudi, ki so se pred dvajsetimi leti omadeževali z zločinom izseljevanja in preganjanja, danes že spet na delu v prvih vrstah boja proti enakopravnosti koroških Slovencev. Kakor takrat tudi danes to niso oficijelni predstavniki dežele, marveč kričarji v raznih organizacijah, ki prav nič ne skrivajo, da nadaljujejo zloglasno tradicijo protislovenske dejavnosti iz časov pred nacizmom in iz nacistične dobe.

Ko je pred leti umrl glavni krivec izselitve koroških Slovencev — Maier-Kaibitsch, mu je bil na grob položen venec z napisom »Treue übers Grab« in njegov najožji sodelavec je danes govornik v »Katholisches Bildungswerke« in »Kärntner Bildungswerke«, kjer govori o »junaški Koroški«, ne da bi omenil, kako so on in njemu podobni to junaštvo pobazali pred dvajsetimi leti, ko so v SS-ovskih škornjih »junaško« teptali miroljubne in neoborožene ljudi. Sodelavci Maier-Kaibitscha so danes tudi na čelu gospodarskih in drugih organizacij in je zelo značilno, da jim tam botrujejo celo oficijelni predstavniki uprave in deželni poslanci. Ali ni v tem velika nevarnost, da bi se spet ponovilo nepopisno gorje, če bi ti ljudje še enkrat prišli na krmilo?

Zato se naj nihče ne čudi, če smo koroški Slovenci zaskrbljeni nad takim razvojem na Koroškem. Človek, ki je bil že enkrat obsojen na smrt, se nikdar več ne more otresti strahu. Kot mora leži na njem in je zato od generacije, ki je komaj pred dvemi desetletji zrla smrti v obraz, danes nemogoče zahtevati, da bi šla ponovno na barikade — ali v obliki šolskih prijav ali ugotavljanja manjšine — ko pa ji že danes spet grozijo s ponovno izselitvijo.

Pri tem nič ne pomaga, če se vlada formalno distancira od pobornikov protislovenske gonje. Tudi nekdanji ni bila vlada, marveč

Vabilo na

Spominsko prireditev

ob 20. obletnici
izseljevanja koroških Slovencevv soboto, dne 14. aprila 1962,
v Celovcu

- 8.30 Maša s pridigo v stolnici
- 9.45 Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev v Modri dvorani Doma glasbe
- 11.00 Spominska proslava v Veliki dvorani Doma glasbe

Prireditveni odbor

Vstopnice za Spominsko proslavo v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih ter v Celovcu v knjigarni „Naša knjiga“.

Francija je glasovala za mir v Alžiriji

Pri nedeljskem referendumu o tako imenovanih evianskih sporazumih, s katerimi so bile začrtane smernice za dokončno ureditev alžirskega vprašanja, se je po začasnih uradnih rezultatih, ki jih je objavil francoski ustavni svet, 90,7 % volivcev izreklo za uresničitev sklepov, kot so jih dosegli na pogajanjih med predstavniki Francije in Alžirije v Evianu. Le 9,3 % volivcev je glasovalo proti sporazumom, medtem ko je volilna udeležba znašala 77 odstotkov. Začasni rezultati se nanašajo na Francijo in Korziko, kjer je bilo kakih 27 milijonov volilnih upravičencev, niso pa še znani podatki s prekomorskih področij, kjer pa je bilo vpisanih le pol milijona volivcev.

Čeprav so že vnaprej računali, da se bo večina Francozov odločila za mirno rešitev alžirskega vprašanja, so tako v Franciji kot tudi v svetu zelo ugodno ocenili tako visok odstotek pozitivnih odgovorov. Splošno poudarjajo, da pomeni odločitev Francije »odločitev za mir«, hkrati pa tudi jasno obsodbo tistih, ki so se v imenu mita o »nedotakljivosti nacionalnega ozemlja« z orožjem v roki uprli mirni in sporazumni ureditvi bodočega položaja Alžirije. Pariški »Figaro« je zapisal, da so Francozi odobrili politični sporazum z Alžirci ter hkrati obsodili tajno vojaško organizacijo OAS. »New York Times« poudarja v svojem komentarju, da je moralo skoraj popolno soglasje volivcev močno vplivati na tiste v Alžiriji, ki so se predajali utvari, da je v Franciji sami veliko takih, ki imajo sporazum o prenehanju sovražnosti za »izdajstvo«. List sodi, da so se Francozi odločno in modro izrekli in s tem odprli pot za nove ukrepe in za pomiritev položaja v Alžiriji. V komentarju moskovskega radia pa je rečeno, da so Francozi s pozitivnim glasovanjem obsodili ultraško organizacijo OAS, pa tudi zahtevali, da je treba normalizirati položaj v Franciji in

so bile razne organizacije, ki so vodile boj proti koroškim Slovincem in nas zgodovina uči, da so na Koroškem ravno v narodnem vprašanju te sile predstavljale posebno »vlado«, ki je zasledovala en sam cilj: enkrat za vselej rešiti koroško vprašanje v smislu Hitlerjevega povelja »Macht mir das Land deutsch!«

Vendar je slovenski narod prestal tudi to preizkušnjo. V sebi je našel toliko zdrave moči, da se je prav v dneh največjega obupa uprl krutemu nasilju in vodil junaško borbo, v kateri ni šlo za materialne dobrine, temveč za višje vrednote — za ohranitev jezika in obstoj naroda, za mir in svobodo doma in v svetu. Koroški Slovenci tudi danes želimo le mir, ki pa je mogoč samo v enakopravnem in prijateljskem sožitju med narodi.

Tega se moramo zavedati tudi v teh dneh, ko obhajamo dvajsetletnico izselitve. Potem bomo lahko ohranili v nas in v naših zanamcih živo izseljeniško zavest, ki nas mora vedno opominjati, zakaj smo bili izseljeni in preganjeni!

vzpostaviti v Alžiriji ugodne pogoje za uveljavljanje evianskih sporazumov.

Kakor svetovna javnost pozitivno ocenjuje izid referenduma v Franciji, v kolikor se le-ta nanaša na ureditev alžirskega vprašanja, pa hkrati z upravičenim pesimizmom gleda na drugo plat, ki je zelo sporna: de Gaulle je namreč z alžirskim vprašanjem povezal osebno zaupnico in zahteval izredna pooblastila za vso svojo sedanjo, preteklo in bodočo politiko. V tem pa se skriva velika nevarnost, da de Gaulle tega pooblastila ne bi izkoristil za politiko, ki bi lahko škodovala tako demokratičnemu razvoju v Franciji sami kakor tudi razvoju mednarodne politike, kot že zdaj kaže primer razorožitvene konference v Ženevi, kjer so ostali sedeži francoske delegacije prazni.

„Enotni v borbi proti neofašizmu!“

Zadnjo soboto popoldne se je pomikala dolga povorka po celovških cestah na Novi trg, številni transparenti so pričali, da je to manifestacija za Avstrijo, za mir in nevtralnost, da je to demonstracija proti neofašizmu in proti novemu »Anschlussu«. Deželno vodstvo KZ-Verbanda je tega dne priredilo v Celovcu javno manifestacijo, pri kateri so sodelovali borci proti fašizmu in žrtve fašizma ter njihovi svojci ne glede na jezik in narodnost, zato so bili v povorki tudi napisani »Enotni v borbi proti neofašizmu« in »Ne narodna mrznja, marveč prijateljstvo in mir med narodi!«

Pri zborovanju na Novem trgu je govoril podpredsednik zveznega vodstva KZ-Verbanda pastor Erwin Kock z Dunaja, ki je uvodoma spomnil na dogodka pred 24 leti, ko se je noč spustila nad Avstrijo. Ne zato, ker smo sami doživeli strahote nacizma, ne moremo pozabiti tistih časov, marveč ker so sile, ki so to zakrivilo, danes spet na vplivnih položajih — je dejal govornik in poudaril, da je treba pred fašizmom obvarovati zlasti mladino, katere mora vedeti, da smo Avstrijci samostojen narod in hočemo v miru živeti z vsemi drugimi narodi, tudi z Nemci, ne pa s fašisti in tudi ne s Hitlerjevimi generali. »Borci proti fašizmu smo močna skupnost, ki je nihče ne more razbiti, imamo pa dolžnost, da poučimo mladino, da fašizem nikdar več ne bo prišel do oblasti. Borili se moramo proti zlemu duhu vojne, kajti v bodoče ni druge zaščite pred uničenjem kot ta, da se pravočasno, danes, bojujemo za mir. Avstrija in Evropa morata živeti v svobodi in miru!«

Na predlog predsednika deželnega vodstva KZ-Verbanda Nischelwitzerja je bila sprejeta resolucija na deželnega glavarja in celovškega župana z zahtevo, naj se ob 25. obletnici zasedbe Avstrije postavi v Celovcu dostojen spomenik vsem tistim Korošcem, ki so darovali življenje za svobodo Avstrije. Zborovanje je bilo zaključeno z avstrijsko himno, pri kateri pa je marsikoga čudilo, da je očitno niti čuvarji reda ne poznajo ali pa se jim ne zdi vredno, da bi ob taki priložnosti stali mirno, kot to določa predpis.

Uzakonitev manjšinskega šolstva v Sloveniji

Samo potrditev pravic ki so jih manjšine že imele

Ljudska skupščina LR Slovenije je v začetku tega tedna obravnavala in sprejela predlog zakona o manjšinskem šolstvu za tiste predele Slovenije, kjer živita madžarska in italijanska narodna manjšina. (V našem listu smo o tem zakonu obširno poročali že takrat, ko je o njem razpravljaj Svet za šolstvo LR Slovenije — op. ured.)

Manjšinski šolski zakon v Sloveniji predvideva dvojezične šole, ki jih morajo obvezno obiskovati ne le otroci manjšin, temveč tudi slovenski otroci, ki živijo na teh šolskih področjih, ter šole v katerih poučujejo v jeziku narodnih manjšin, kar velja zlasti za manjšinske šole v koprskem okraju, ki so na podlagi Londonskega sporazuma urejene enako kot slovenske šole na Tržaškem.

Zakon o manjšinskem šolstvu je v Republiškem zboru Ljudske skupščine obrazložil predstavnik izvršnega sveta Vladko Majhen, ki je poudaril veliko skrb, ki jo nova Jugoslavija posveča narodnim manjšinam, v katerih vidi pomembnega činitelja, ki lahko bistveno prispeva k mimemu sožitju in dobrih odnosom med sosednimi narodi in državami. Da pa morejo to poslanstvo uspešno vršiti — je med drugim dejal — ni potrebno samo to, da uživajo manjšine popolno enakopravnost, marveč mora celotno prebivalstvo omejenih področij obvladati oba jezika in temu namenu naj v veliki meri služi tudi manjšinsko šolstvo. Zlasti pa je govornik poudaril, da zakona o manjšinskem šolstvu ne sprejemajo zato, da bi šele začeli urejati ta del šolstva, marveč zaradi tega, da se uzakonijo dosežki pri dosedanjem razvijanju tega šolstva. »S tem zakonom samo potrjujemo pravice, ki so jih že doslej imele narodnostne manjšine na področju šolstva in uzakonjujemo šolsko omrežje, ki se je že doslej izoblikovalo.«

Med razpravo o manjšinskem šolstvu sta govorila tudi ljudska poslanca Štefan Gyöfi in Nerino Gobbo, predstavnika madžarske in italijanske manjšine v Sloveniji. Oba sta poudarila dosedanje uspehe na področju manjšinskega šolstva ter pozdravila zakon, ki predstavlja pravno ureditev sedanjega stanja in temelji na dobrih rezultatih dosedanje prakse.

Bolj obširno o razpravi bomo poročali v prihodnji številki našega lista.

Ob robu dogodkov

Vedno spet bočejo gotovi krogi prepričati javnost, da v Avstriji ni neonacistične nevarnosti in da na Koroškem ni nacionalne nestrpnosti napram vsemu, kar je slovensko. Res, kakšne politične stranke, ki bi se javno priznavale k idejam nacizma, ali organizacije, ki bi se v svojih pravilih imela zapisan boj proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam kot cilj in namen svoje dejavnosti — kaj takega v Avstriji in tudi na Koroškem res nimamo. Toda zaradi teh formalnih »pomankljivosti« nevarnost neonacizma in nacionalizma ni nič manjša: celi vrsta značilnih dogodkov tekom zadnjih let in še posebno v zadnjih mesecih nam jasno kaže, da taka nevarnost dejansko obstoji, da jo je treba resno jemati, dokler se ni prepozno. Kajti že enkrat se je začelo z izzivani »nedolžnih naščuvancev« in kmalu zatem je sledilo brezmejno gorje, ko so prav ti »nedolžni naščuvanci« prevzeli oblast in jo izvajali v smislu zločinkega programa njihovega »führerja«.

Danes ti krogi v javnosti seveda ne govorijo o nacizmu, vendar je tudi njihova »nova« govornica prežeta s staro miselnostjo; končno jo govorijo isti ljudje, ko se enkrat govorilo o »novi ureditvi Evrope«, o »komunistični nevarnosti« in podobnem. In kdo more jamčiti, da teh svojih besed ne bi takoj spet izvajali v dejanjih, čim bi se jim nudila ugodna priložnost.

Pa na možnost neoviranega udeleževanja niti ne čakajo odtodno so prepričani, da se že spet lahko nekaznovano izživljajo v dinamičnih atentatih, v fizičnih napadih na ljudi drugačnega mnjenja, v nebrzdanem hujskanju na rasno in narodnostno mržnjo, v grožnjah s ponovno izselitvijo, v divjaškem skrunjenju grobišč itd.

Toda: »V Avstriji ni neonacistične nevarnosti in na Koroškem ni nacionalne nestrpnosti!«

Tako vsaj zagotavljajo tisti, ki so se iz strankarskega oportunitizma izrekli proti zakonu »v zaščito notranjega miru«; in tako trdijo zlasti oni, ki so tako mirno prežeti z duhom rjave preteklosti, da se še danes predajajo sanjam o velikonemški domovini. Eni in drugi so si edini v tem, da Avstriji ne grozi neonacistična nevarnost in da na Koroškem ni protislovenske nestrpnosti. Po njihovem mnenju ogrožajo Avstrijo komunisti, o katerih hlerati trdijo, da jih splot ni; Koroški pa grozi nevarnost »slovenizacije«, čeprav v isti sapi kričijo, da je Koroška popolnoma nemška. Res čudna logika, za katero pa se skriva določen namen: kakor tisti kradljivci, ki je vopil »Primitve tatul«, tudi ti ljudje kažejo s prstom na druge, da bi odvrgli pozornost v nasprotno smer, sami pa bi lahko nemoteno nadaljevali svoje protidržavno delo.

● Glasilo koroške FPÖ »Kärntner Nachrichten« je v eni od zadnjih številke izrazilo svoje »zaučudenje«, da se je pri lanskem ljudskem štetju v občini Radise 59 odstotkov prebivalcev priznalo za Slovence, hlerati pa takojšnjega župana in občinskega tajnika »opozorilo«, da ne delata v korist prebivalstva, ker govorita tudi slovensko.

● Kmalu zatem je bil župan Koren v št. Jakobu v Rožu žrtev fizičnega napada. Zakaj? Samo zato, ker se je drznil v gostilni vrteti in poslušati slovenske plošče!

Toda: »V Avstriji ni neonacistične nevarnosti in na Koroškem ni nacionalne nestrpnosti!«

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj bi se moralo že zgoditi, da bi končno tudi na merodajnih mestih spoznali resnost položaja, da bi tudi pristojne oblasti ugotovile, da z zaščito notranjega miru nekaj ne more biti v redu.

Kljub temu pa ni izključeno, da se bo lepega dne morda le zgodil čudež in bo eden ali drugi izzivac postavljen pred sodišče — čeprav ravno na Koroškem o taki doslednosti doslej žal ne moremo govoriti! — in kaznovan za svoje protizakonito dejanje. Vendar se moramo vprašati, ali bo s tem zadeva res tudi urejena? Mislimo, da ne, kajti prav dejstvo, da je od ščuvanja proti Slovincem pa do dejanskega napada le tako kratak korak, vse preveč jasno kaže, da v takih primerih ne gre za kakšno naključje ali nepremišljenost posameznikov, marveč za načrtno pripravljeno in od zgoraj dirigirano aktivnost določenih krogov. Torej ne spadajo na zatožni klopi le neposredni krivci raznih atentatov in izzivanj, tja spadajo v prvi vrsti njihovi duhovni očeti, to so tisti krogi, ki že leta in leta ščuvajo na narodnostno mržnjo ter s tem zastrupljajo ozračje in motijo mir v deželi.

Ob sedanjem položaju je vsaka trditev, da v Avstriji ni neonacistične nevarnosti in da na Koroškem ni nacionalne nestrpnosti, zelo neodgovorno usvajanje široke javnosti, neodgovorno toliko bolj, ker je ravno tako usvajanje že enkrat privedlo našo državo v najhujšo katastrofo.

Te dni v Jugoslaviji:

Štafeta mladosti na poti k Titu

V okviru velike slavnosti, na kateri je govoril predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko, je zadnjo soboto krenila z Jesenic na pot letošnja štafeta mladosti, s katero bodo jugoslovanski narodi čestitali predsedniku republike maršalu Titu k sedemdesetletnici. Prve štiri dni je zvezna štafeta prehodila v Sloveniji okoli 750 km ter nato nadaljevala pot po ostalih jugoslovanskih republikah, da bo 25. maja prispela v Beograd. Po vsej okoli 7000 km dolgi poti se bo zvezni štafeti pridružilo še veliko število republiških in lokalnih štafet.

Predsednik Marinko je v svojem govoru nakazal dosednji razvoj Jugoslavije in poudaril zlasti pomembno vlogo, ki jo pri tem igra mladina. Izrazil je željo, »da bi veličasne, široko zasnovane prireditve, ki se začenjajo te dni in so posvečene praznovanju dneva mladosti, prispevale k mobilizaciji vseh zavestnih socialističnih sil za reševanje perečih aktualnih nalog, ki so podlaga in prvi pogoj za uspešen napredek naše socialistične preobrazbe«. Na mladino je govornik apeliral, naj po svojih močeh in s svojim mladostnim žarom polnopravno sodeluje v vsem družbenem življenju, »da bi vaši mladostni elan poživil vse naše delo«.

Temu elanu mladine je dajalo poudarek tudi geslo nad slavnostnim odrom, kjer je bilo zapisano: Imamo nekaj, kar se ne da nadomestiti — mladostni polet!

Občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško

Kmetje si od EWG ne obetajo koristi —

Strokovnemu šolanju kmečkega naraščaja je treba posvetiti vso pozornost

Minuli ponedeljek so na občnem zboru Kmetijske zbornice za Koroško po izčrpnih razpravi o posameznih postavkah soglasno sprejeli proračun za leto 1962. Z vsoto 6,6 milijona šilingov je v izdatkih in dohodkih izravnani. Zborniške doklade ostanejo tudi letos nespremenjene.

V skoraj sedem ur trajajočem zborovanju so zastopniki vseh frakcij iznesli svoja mnenja, ki naj bi prispevala k rešitvi zelo perečega vprašanja kmetijskega gospodarstva.

Predvsem so v diskusiji prevladovala vprašanja cen mleka, gospodarskih težkoč gorskih kmetov, cen kmetijskih pridelkov, izvoza kmetijskih dobrin, evropske integracije in vključitve Avstrije v EWG. Veliko pozornost pa so posvetili prizadevanju za strokovno šolanje in izobrazbo kmečkega naraščaja, kot prvensvenega pogoja, ki ga zahteva današnji čas tudi od kmeta. Ne gre več, je na primer dejal zborniški svetnik Poscharnig, da bi kmetije prevzemali nasledniki, ki po končani osnovni šoli niso več vzeli knjige v roko, ker jim zaradi dela ni preostajalo časa in potem kot mladi kmetje komaj še znajo brati in pisati.

Glede zvišanja cen mleka je komaj pričakovali bistvenega uspeha, kakor je tudi naš list že v eni izmed zadnjih številk obrazložil problematiko okoli mlečnih cen.

V EWG ni najsvetlejših izgledov za naše kmetijsko gospodarstvo, kakor je dejal tudi zborniški prezident Gruber, ker se cene, ki jih naš kmet dobiva za svoje pridelke danes, v EWG verjetno ne bodo izboljšale. Zborniški svetnik Leitner je poudaril, da EWG za gorske kmete ni posebno izgledna, ker naš kmet še ni dosegel za integracijo. Nasprotno pa je zborniški svetnik Scheuch označil integracijo kot novo evropsko podobo ter dejal, da je EWG edina pot, ki naj Evropo privede do veljave v svetu:

V diskusiji se je oglasil tudi slovenski zborniški svetnik Mirko Kumer, ki je uvodoma poudaril, da zastopa koristi in težnje južnokoroških kmetov, katerih gospodarske težkoče so znane. K proračunski postavki o subvencijah za strokovno šolanje kmečkega naraščaja je apeliral na pravičnost zbornice in zahteval, da morajo biti gojenci in gojenke slovenskih kmetijskih in gospodinskih šol deležni enakih podpor kakor mladina nemško govorečih sodeželanov. Vsi smo Korošci — je poudaril — in vsi moramo biti deležni enakih ugodnosti pri izobraževanju naše kmečke mladine.

Občni zbor Kmetijske zbornice je končno izvolil še odbor za šolanje in izobrazbo kmečkega naraščaja, v katerega je socialistični Arbeitsbauernbund imenoval tudi zborniškega svetnika Janka Ogrisa.

BLAŽ SINGER:

Izkušnje in nauki desetih let tehnične revolucije na vasi

(2. nadaljevanje)

V desetih letih druge etape motorizacije kmetijstva pa to niso bili edini težavni problemi. Naraščajoča ponudba traktorjev je sprožila naraščajoče povpraševanje za ustreznimi priključki od pluga preko kombiniranega obračalnika-zgrabljalnika, snopovoznika, izkopalnika za krompir do trosilca hlevskega gnoja. Industrija jih je postavljala na trg, kakršne je pač znala napraviti, v začetku vse polne raznih hib, ki še do danes niso v celoti odpravljene. In kaj je delal kmet? Pridno je kupoval in zamenjal slabše z boljšimi, deloma iz sebičnosti, da bo imel nekaj boljšega in popolnejšega od sosedov, deloma pa je v dobri veri nasedal širokoustni in napihnjani reklamni zastopnikom industrije kmetijskih strojev (n. pr. onosni traktor, traktor z 10 do 12 PS, traktor-ogrodnik, ki se vsi v praksi niso obnesli in katerih produkcija je danes v glavnem ustavljen). Vsako leto je poleg tisočakov za vzdrževanje štel nadaljnje tisočake za nakup in zamenjavo nadaljnjih strojev. Izdatki kmetije so iz leta v leto naraščali.

Medtem ko je bila prva etapa mehanizacije dela za kmečkega človeka blagodejna, ker sta brez znatnejših izdatkov prevzela težja dela na skednju motor, na polju pa konj, je druga etapa povzročila iz leta v leto večje izdatke kmetije. Zaradi tega je ta etapa zahtevala tako dvig kmetijske proizvodnje kakor tudi prehod od avtarkičnega kmetovanja na kmetovanje, ki je usmerjeno na proizvodnjo za trg.

Tej zahtevi kmečki gospodarji večinoma niso znali odgovarjajoče zadostiti. Dosti pa je bilo tudi primerov, da je bil kmetovalec za izpolnitev te zahteve brezbrizen. Tako se je zgodilo, da je tehnična revolucija zajela vas, le-ta pa na njo nikakor ni bila pripravljena; ni poznala osnovnih pojmov sodobne gospodarske kalkulacije in ni bila tako daleč strokovno šolana, da bi se lahko posluževala vseh agrotehničnih in agrokemičnih ukrepov za dvig proizvodnje, ki so ji bili in so ji na razpolago. Tehnično revolucija na vasi ni spremljala revolucija v načinu kmetovanja, niti je ni spremljala aktivizacija pozitivnih odnosov med sosesčino v smeri skupne nabave in skupne uporabe raznih poljedelskih strojev. Ker do tega ni prišlo, je fakorekoč na vsaki kmetiji že danes delež vrednosti strojev na skupnem naloženem premoženju vse previsok, vsled tega pa odstotek obratnega ali delujočega premoženja na skupnem kmetijskem premoženju prenizek.

V zadnjih 10 letih se je po večini kmetij odstotek obratnega premoženja na skupnem kmetijskem premoženju zaradi nabave in vzdrževanja zasebnih strojev vedno bolj krčil. S tem krčenjem pa je navzlic razmeroma ugodnemu razvoju na trgu s kmetijskimi pridelki zaslužek kmečke družine vedno bolj padal. Kar je kmečki človek v drugi etapi motorizacije kmetijstva in olajšanja kmečkega dela na strojih in napravah nabavil, je v zelo redkih primerih produkt povečanih donosov njegove proizvodnje. V največjih primerih je bil nakup strojev financiran s prodanim lesom. Tako je gozd po kmečkih gospodarstvih k nalogam obnove kmetijskih poslopij in izplačevanju dediščine v časih predaje kmetije dobil naloženo še tretje breme: nakup in obnovo ter zboljšanje strojne parka na kmetiji. Da je to v vseh primerih, kjer kmetija nima vsaj 15 ha dobro negovanega gozda na dobro rodovitnih tleh, za gozd prehuda obremenitev, se je posvetilo že marsikateremu kmetovalcu. (Se nadaljuje)

ZENEVA. — Mednarodni Rdeči križ je sporočil, da je vlada Toga poslala za pomoč v hrani za prebivalstvo severovzhodnega dela države, ki ga je prizadela huda suša. Zaradi pomanjkanja hrane grozi 300.000 prebivalcem tega območja nevarnost lakote. Do prihodnje žetve na tem območju je še tri mesece in ves ta čas bo mednarodni Rdeči križ pošiljal tamkajšnjemu prebivalstvu najnujnejše količine hrane.

WASHINGTON. — Finančno ministrstvo Združenih držav Amerike je objavilo, da je dobilo od Italije novo posojilo v lirah v vrednosti 50 milijonov dolarjev za okrepitev dolarja. V sporočilu je rečeno, da je to drugo posojilo v italijanskih lirah. Skupaj so ZDA dobile za 75 milijonov dolarjev posojila v lirah. Za dolg bo finančno ministrstvo ZDA plačevalo italijanski državni banki 2,75 odstotne obresti na leto.

RIM. — Na nedavnem kongresu Liberalne stranke, ki je zasedal v Rimu, je prišlo do ostrih spopadov med desnim in levim krilom stranke. Desničarska struja liberalcev kritizira sedanjo italijansko vlado pod vodstvom Fanfanija, ker se je le-ta povezal s socialisti, levičarska struja pa je nasprotno izrazila simpatije do politike tako imenovanega levega centra. Politični opazovalci ne izključujejo možnosti, da bi v liberalni stranki prišlo do razkola.

NEW YORK. — V intervjuju, ki ga je dal ameriške mu listu »New York Times«, je zahodnonemški kancler Adenauer izrazil mnenje, da bi bila »ekonomsko in politično močna Zahodna Evropa, ki bi temeljila na prijateljstvu med Francijo in Nemčijo, najkonstruktivnejši faktor naše dobe«. Adenauer je izrazil tudi upanje, da bo ustanovljena nadnacionalna jedrska sila Atlantske zveze in s tem nehoje izdal, kakor namerava Zahodna Nemčija »po ovin-kih« priti do atomskega orožja.

DUNAJ. — Po izjavah pooblaščenih dunajskih krogov je Italija sprejela avstrijski predlog za obnovitev dvostranskih pogajanj o Južni Tirolski. Pričakujejo, da se bosta zunanja ministra Kreisky in Segal sestala maja ali junija.

WASHINGTON. — Medtem ko se v Zenevi trudijo, da bi našli sporazum o razorožitvi in posebno o ukinitvi jedrskih poskusov, ameriška tiskovna služba Associated Press poroča, da bo Amerika v drugi polovici aprila opravila na Pacifiku 30 poskusov z jedrskim orožjem. Uradno ta vest sicer še ni bila potrjena, vendar je bilo iz ust vodilnih ameriških politikov že večkrat slišati, da se Amerika resno ukvarja s takimi načrti.

PO ŠIRNEM SVETU

OSLO. — Objavljeni rezultati posebne ankete kažejo, da se je v petih mesecih število ljudi, ki nasprotujejo vključitvi Norveške v EWG, skoraj podvojilo. Novembra lani je bilo med anketiranci 18 odstotkov tistih, ki so bili proti vključevanju, zdaj pa jih je že 31 odstotkov.

STOCKHOLM. — Švedski minister za trgovino Lange bo zadnje dni aprila obiskal Bruselj, kjer bo z belgijskim zunanjim ministrom Spaakom razpravjal o vprašanjih v zvezi s švedskim članstvom v EWG. Razen Bruslja bo Lange obiskal tudi Nizozemsko, kjer bo imel razgovore z zunanjim ministrom Lunsumom.

DUNAJ. — Deficit Avstrije v blagovni izmenjavi z Zahodno Nemčijo je lani dosegel rekordno višino 8 milijard šilingov. Uvoz zahodnonemških proizvodov v Avstrijo se je v zadnjih petih letih povečal od 36 na 43 %, medtem ko je uvoz avstrijskega blaga v Zahodno Nemčijo narasel le od 24 na 27 %. V tem se zrcali čedalje močnejši pritisk zahodnonemškega blaga na avstrijski trg. Kljub temu pa se gotovi krogi v naši državi bolešno zavzemajo za pristop Avstrije k EWG, čeprav je jasno, da bi tak pristop zlasti Zahodni Nemčiji še bolj odprl vrata na avstrijski trg.

NEW YORK. — Na začetku 33. zasedanja Ekonomskega-socialnega sveta OZN (ECOSOC) so bili izvoljeni predsednik in dva podpredsednika. Za predsednika tega sveta so izvolili poljskega delegata Jerzyja Michalowskega, za podpredsednika pa sta bila izvoljena kolumbijski predstavnik Alfonso Patino Roselli in jordanski delegat Muhamed Al Fara.

ROCHET NOIR. — Francoski visoki komisar za Alžirijo Christian Fouchet je prejšnji teden uvedel na novo dolžnost člane začasne izvršne oblasti v Alžiriji, ki šteje poleg predsednika in podpredsednika deset članov, med njimi osem Alžircov. Glavna naloga te oblasti je organizacija referendumov in volitev v alžirsko narodno skupščino ter vodenje izvršnih zadev v Alžiriji. Za predsednika prehodne »vlade« je bil imenovan Alžirec Aberahman Fares, za podpredsednika pa Francoz Roger Roth.

CADENABBIA. — Konec zadnjega tedna sta se v italijanskem letoviščarskem mestu Cadenabbia, kjer preživlja Adenauer svoj dopust, sestala Adenauer in predsednik italijanske vlade Fanfani. Ugotovila sta, da bi bilo treba okrepiti sedanje gospodarsko sodelovanje med šestimi državami EWG in to sodelovanje čimprej izpopolniti s politično enotnostjo Zahodne Evrope.

LJUBLJANA. — Na povabilo Komisije za verska vprašanja LR Slovenije je mariborski škof dr. Maksimilijan Deržečnik obiskal predsednika komisije Borisa Kocijančiča ter z njim razpravljaval o raznih tekočih vprašanjih.

BERLIN. — Župan zahodnega Berlina Willy Brandt je ponovno predlagal sklicanje konference predstavnikov vseh držav, ki so se v drugi svetovni vojni borile proti Nemčiji, da bi proučili pogoje za sklenitev nemške mirovne pogodbe.

CANBERA. — Avstralski ministrski predsednik Menzies je med parlamentarno debato o ustanovitvi neodvisnega organa, ki bi pripravil omejitve in druge ukrepe za zaščito avstralske industrije pred zahodnoevropskimi tekmočci, med drugim izjavil, da bo sta v primeru, če bo Velika Britanija pristopila k EWG, ogroženi avstralska predelovalna in barierna industrija.

Pred dvajsetimi leti so nas selili ...

14. in 15. april 1942 — to sta dneva, ki bosta ostala neizbrisno zapisana v zgodovini koroških Slovencev kot začetek načrtnega množičnega iztrebljanja slovenskega življa na Koroškem. Ko se po dvajsetih letih spominjamo takratnih dogodkov, je seveda razumljivo, da jih danes presojujemo z drugačnimi merili, saj smo vsled časovne odmaknjenosti že v stanju, da takratne drobne usode našega ljudstva pravilno vskladimo s splošnimi doganjanji in razmerami v naši ožji domovini in v svetu. Vendar ne smemo dopustiti, da bi zaradi te časovne odmaknjenosti kakorkoli zbledel spomin na 14. in 15. april 1942, marveč mora biti naša vsakdanja skrb, da bodo dogodki pred dvajsetimi leti ostali živi v zavesti slehernega člana naše narodne družine — kot spomin in opomin, da se nikdar več ne sme ponoviti zločin, katerega dvajsetletnico obhajamo letos.

Med „temeljiti“ sredstvi za uničenje koroških Slovencev Nemci niso izbirali. Vsako je bilo dobro, samo da so ga temeljito opravili. Najbolj radikalno sredstvo za uničenje slovenskega ljudstva na Koroškem pa naj bi bila popolna preselitev vseh Slovencev, zavednih in, kar je zlasti treba poudariti, tudi nezavednih. Ta načrt dokazuje, kako so šovinistični potujčevalci izrabljali nezavedne Slovence brez vsakega pomisleka le za svoje podle načrte. Ti zločinci so se zavedali, da ti „nezavedni“ Slovenci kljub materialni odvisnosti od nemških delodajalcev v resnici niso bili njihovi, pa če so se stokrat zapisali za Nemce. Tudi z njimi je bilo zato treba obračunati radikalno.

Načrtno izseljevanje koroških Slovencev se je začelo spomladi 1942, v tistih mesecih, ko so Nemci začeli prodirati najdalj proti vzhodu, na Kavkaz in Volgo. Nikomur, ki pozna režim stoletnega nemškega potujčevanja na Koroškem, ni mogel ta akt pomeniti nikakega slučajnega terorstičnega dejanja nacističnega režima. Bil je le zadnji izraz brezmejnne mržnje do slovenskega naroda in njegovega obstoja na Koroškem. Tudi praktično so se z načrtom ukvarjali že mnogo let prej. Že 1938 so se oglasili prvi glasovi po „razčiščenju“ slovenskega vprašanja za vse večne čase. Odslej so se nanj pripravljali premišljeno in sistematično.

Vse dolgotrajne priprave in konkretno delo pri preselitvah so izšle iz celovških pisarn. Najvišja državna oblast jih je v vsem potrdila in jim dala svoj „blagoslov“, tako da moremo reči, da bi bilo s prese-

ga zasledovali, pa je bila na eni strani strahovalni manever, ker so nacisti z aretacijo najzavednejših in najuglednejših Slovencev hoteli spodmakniti tla za kakršno koli protifašistično gibanje med koroškimi Slovenci, na drugi strani pa le začetek uredničenja celotnega načrta o dokončnem iztrebljenju slovenskega ljudstva na Koroškem.

Ob značilni nemški temeljitosti je razumljivo, da je bil načrt izselitve — vsaj v prvi fazi — izveden brezhibno in v najkrajšem času; brez dvoma pa bi enako potekal tudi njen drugi del, za katerega so bili že pripravljene sezname z imeni in naslovi nadaljnjih 50.000 koroških Slovencev, če zločinskih načrtov nacistov in koroških šovinistov ne bi prekrizali dogodki na frontah, kjer se je zvezda nacizma začela nagibati k zatonu in se je tudi med koroškimi Slovenci, ki so ostali doma, vedno bolj širila misel upora.

Za dobrih tri sto slovenskih koroških družin — med njimi najstarejši izseljenec star nad 85 let in najmlajša izseljenka stara komaj 16 dni — pa se je v tistih dneh aprila pred dvajsetimi leti začela negotova usoda pregnanstva.

Spored Spominske proslave

14. aprila ob 11. uri v Veliki dvorani Doma glasbe

1. Pozdrav in komemoracija — govori Janko Ogris st.
2. Žalostinka „Žrtvam“ — pojejo združeni moški zbori SPZ in ZPD, vodi Folli Hartmann
3. Prolog — recitira Urh Kassel
4. Nastop moškega zbora Zveze pevskih društev — vodi Hanzi Gabriel
5. Nastop mešanega zbora Zveze pevskih društev — vodi Tomaž Holmar
6. Govorita:
 - predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko
 - predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter
7. Nastop mešanega zbora Slovenske prosvetne zveze vodi Vladimir Prušnik
8. Nastop moškega zbora Slovenske prosvetne zveze vodi Folli Hartmann
9. Nastop združenih moških zborov SPZ in ZPD vodita Hanzi Gabriel in Folli Hartmann
10. Nastop združenih mešanih zborov SPZ in ZPD vodita Tomaž Holmar in Pavle Kernjak

Dogodki pred dvajsetimi leti

nam odkrivajo značilna dejstva

● Izselitev več sto slovenskih koroških družin 14. in 15. aprila 1942 je bila izvedena po temeljito pripravljenih in do podrobnosti izdelanih načrtih, ki jih niso izdelali šele po prihodu nacizma v Avstrijo, marveč so koroški šovinisti ta zločin sistematično pripravljali že v času prve avstrijske republike.

● Odgovornost za to zločinsko akcijo ne nosijo toliko pristojni centralni nacistični uradi, marveč pade v glavni meri na vrsto domačih krajevnih činiteljev — od županov ml-

litivijo Slovencev ustrezno vsem. Krivi so bili vsi, celovški faktorji pa še posebno, ker so se na ta cilj s potujčevalnim delom sistematično pripravljali že zdavnaj, ko o nacizmu še ni bilo mogoče govoriti.

Prvi izseljevalni vihar je prišel nad koroške Slovence spomladi 1942, ko je 14. in 15. aprila v prvih jutranjih urah planila do zob oborožena gestapovska drhal nad mirne slovenske vasi od Djekš pa dol do Karavank in od Pliberka v Podjuni do Šmohora na Zilji. V najkrajšem času so morali slovenski gospodarji z ženami, otroki in starčki ter malenkostno prtljago zapustiti domove in zemljo, ki so jo s svojimi dedi obdelovali že 1300 let. V nekaj urah so gestapovci pobrali več sto slovenskih družin in jih odpeljali v taborišča v Nemčiji.

Selitev 14. in 15. aprila 1942 je bila prva selitev. Po metodah je bilapolicijska aretacija državi nevarnih ljudi, po cilju, ki so

ma krajevnih kmečkih vodij pa do predstavnikov stranke po vaseh — ki so aktivno sodelovali pri sestavljanju seznamov za izselitev določenih ljudi in pri izseljevanju samem.

● Pri izselitvi koroških slovenskih družin ni šlo le za „izločitev nasprotnikov nacizma“, marveč za dobro premišljen načrt dokončnega iztrebljanja slovenskega življa na Koroškem, to se pravi za zločin genocida — rodomora.

Če ob teh dejstvih omenimo še izvajanja zloglasnega Maier-Kaibitscha, ki je na predavanju pred funkcionarji NSDAP v Ce-

lovcu 10. junija 1942, torej neposredno po izvedbi prvega dela izselitve, obrazložil načrte za dokončno uničenje koroških Slovencev, potem nam postane povsem jasno, koliko truda so Nemci vlagali v potujčevanje sicer majhnega, vendar tako žilavega slovenskega naroda. In Maier-Kaibitschu kot enemu glavnih nosilcev neizprosne boje proti našemu ljudstvu lahko verujemo, ko je dejal, da to celotno potujčevalno delo ni zraslo čez noč, temveč je raslo iz leta v leto, iz desetletja v desetletje. Nevarnost in silo tega dela pa moremo prav oceniti, če ne izgubimo izpred oči, da je bilo celotno potujčevalno delo — načrtno organizirano nasilje!

Personen-Ausweis

SL. Umsiedler Nr.:

∞ 0009

für

Name: Maier, K. E. 1

Vorname: Stefan

Geboren am: 23.12.97

in: Ruden-St. Nikolai

Beruf: Bauer

Letzter Wohnort: St. Nikolaus

SL. Umsiedlung aus der Untersteiermark.

Klagenfurt

Ratschburg, den

14.4. 1948

I. A.

Handwritten signature: W. Müller

Ne več ljudje, le že brezpravne številke smo bili ...

IGO GRUDEN:

Zvonite vsi zvonovi
zdaj k vstajenju!

(Odlomek pesmi „Slovenska zemlja“)

Zvonite vsi zvonovi zdaj k vstajenju!
So mislili, da boste le k pogrebu
zvonili nam, izmučenim v trpljenju.

Zaman roké so vdove vile k nébu,
zverí ni ganil jok otrok otožnih,
solzé in kri so bile v našem blebu.

Ob belih cestah, po rebréh položnih
so hiše kakor mrtvecev lobanje:
te groza je podnevi v poljih rožnih,

kjer nihče več ne seje in ne žanje,
in skozi jutro le samotna ptica
prenaša kril mrtvaško plahutanje.

Od kod prišli ste: mati, brat, sestríca,
nevesta, ki sem pustil te v razcvetu
mladostnih let objokanega lica?

Vsak žível je za drugega v trepetu,
a v srcu nosil željo eno sámo,
da bi v svobódi našli se na svetu.

V tujini mnoge so zagrebli v jamo,
premnoge skerili so domá gozdovi,
ki za imena jim v grobéh ne znamo.

Kjer koli še slovenski so domovi,
zdaj njim in nam od tam ves dan zvonijo
zvonovi: kot slapovi njih glasovi

lijó čez srca, ki kot bron zvenijo.

Iz zbirke „V pregnanstvo“

... ko so nas z oboroženo silo pregnali z rodne grude ...

... in nas kot zločince zaprli v zastražena taborišča v daljni tujini

In vedno spet:

V spomin in opomin!

Pomlad je spet — pozna sicer, toda prišla bo s svojo svežo poživitvijo narave, mlado rastjo in tudi poživitvijo človeka iz zimske dremote v novo življenje. Življenje pričinja biti spet lepo in vsako bitje se ga veseli.

Prav v spomladi: 9. aprila 1943 je nacistični sodnik Freissler izrekel na sodišču v Celovcu krvavo-kruto obsodbo »v imenu nemškega ljudstva« nad trinajstimi nedolžnimi slovenskimi antifašističnimi žrtvami iz Sel, Obirske, Lobnika, Sube, Zelezne Kaple in Borovlj. Brez milosti so 29. aprila izvedli na Dunaju grozotno obsodbo z obglavljenjem. Imena junških žrtev so našemu hudo preizkušenemu ljudstvu v neizbrisnem spominu, kri mučenec pa je rodila nove junake-borce, ki so vodili borbo do zmage nad fašizmom. Imena obglavljenih žrtev so vklesana v spomenik na selskem pokopališču, ki ga je v trajen spomin postavila Zveza koroških partizanov, neizbrisno vklesana pa so v srcih koroških Slovencev.

Iz leta v leto, ko prihaja pomlad, bolj kot kdaj znova obujamo bridke spomine na najhujšo dobo naše zgodovine, na čase krvi in solza, ko je bilo načrtno, nasilno delo nacistov iztrebiti in pregnati koroške Slovence za vedno z domače zemlje.

Bila je tudi pomlad, cvetoča in sočna, ko so pridruvali nad stotine slovenskih družin na Koroškem nacistični nasilniki ter so družine s starci in otroki vred iztrgali od mirnih domov in rodne zemlje, na kateri so s trudom in veseljem pridelovali svoj domači kruh iz roda v rod. Dvajset let je minilo od tega nepopisno turobnega dneva za koroške Slovence — ob dvajsetletnici tega žalostnega dneva privedita v soboto obe osrednji slovenski organizaciji spominsko proslavo in gotovo ne bo nobenega izmed živih izseljencev in njihovih svojcev, ki bi se privedite ne udeležil — vsi bodo prišli na to skupno srečanje.

Prav tako spomladi, 6. aprila 1943, je bil narodni heroj France Pasterk-Lenart smrtno zadet od nacistične kroglice. Nacistični zveri v človeški podobi še ni bilo zadoščeno. Tik pred popolnim porazom in kapitulacijo nacistične vojske so izvedli nečloveško okrutno zločin nad Peršmanovo družino v Podpeci nad Zelezno Kaplo. Postrelili so dvanaest družinskih članov od 85 let stare matere do najmlajšega otroka. Krvavi pokolj so izvedli 25. aprila 1945, torej tik pred koncem krvavega vojnega klanja. Meseca aprila 1944 je padel tudi Lipej Osenik iz Lobnika pri Zelezni Kapli, 27. aprila 1945 pa je umikajoča se fašistična soldateska izzvala še srdito borbo s partizani na Obirju.

Boleče dogodke, ki so se odigrali na naši izmučeni zemlji v dobi nacistične strahovlade, v tem sestavku jih je naštetih le majhen odlomek, prav v pomladanskih mesecih vedno obujamo v spomin dragocenim mučeniškim žrtvam, hkerati pa vedno spet v spomin in opomin mlajši generaciji, ki sama še ni doživljala grozotne dobe onega temnega časa. Dogodkov ne sme zamegliti koprena pozabljivosti, biti morajo trajen opomin, da storimo vse, dokler je čas, da se podobni časi ne bodo ponovili nikdar več.

Drago Druškovič:

Koroški Slovenci v Avstriji

O prizadevanjih manjšine

Posreduje naj jih nam odlomek iz spremne besede, ki so jo objavili koroški Slovenci po dunajskih razgovorih: »Koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati smo svoje predloge in mnenje k vprašanju izvajanja manjšinskih zaščitnih določil državne pogodbe podrobno in izčrpno povedali pristojnim oblastem v številnih vlogah in spomenicah. Toda pri dosedanjem reševanju tega problema naše zahteve skoraj v celoti niso bile upoštewane. Zato je razumljivo, da tudi že pri dosedanji, tako imenovani izvedbeni zakonodaji ne more biti govora o vsestransko zadovoljivi ureditvi. Toliko bolj nas veseli, da se je naša država pri razgovorih na Dunaju strinjala z Jugoslavijo zlasti v tem, da mora biti dosežena taka ureditev, ki bo vsestransko zadovoljiva. Na podlagi tega namreč smemo pričakovati, da se bo odnos večinskega naroda in zlasti vlade do manjšin spremenil tudi v tem pogledu, da manjšine pri reševanju manjšinskega vprašanja ne bodo več ali manj le objekti, marveč v resnici subjekti svojih prizadevanj.

24) Slovenski vestnik, 9. 12. 1960.

25) J. Pieterski: Materinščina otrok in pouk na koroških osnovnih šolah. Zbornik Koroške, Ljubljana 1959, str. 117.

26) ED/167 Add. 2 — str. 15.

27) L'emploi des Langues vernaculaires dans l'enseignement, Unesco E. D. 52, III e F 1953.

Nacistična miselnost je še živa!

Posebno mladina je v nevarnosti

Infiltracija nacistične miselnosti v avstrijsko mladino rodi svoje žalostne in hkrati nevarne sadove. Le majhen primer izmed nešteti: Prejšnjo soboto so potniki v vlaku iz Pliberka v Celovec, ko so se peljali na profitašistično zborovanje, doživeli značilen primer, kako je 15 let star fant vstopil v kupe in svojega prijatelja pozdravil s strunnim »Heil Hitler!«. Prisotni, ki so na lastni koži doživeli nasilje nacizma, so bili umevno ogroženi in so fanta izročili policiji v Celovcu.

Mali, morda neznačajni dogodek, je uspeh dela neonacistične dejavnosti, ki se nemočno razvija pred očmi poklicanih čuvarjev demokracije in spoštovanja do neodvisne avstrijske domovine. Mladi fant tega izgreda ni kriv sam, ker vsakdo ve, kako malo je mladina poučena o polpretekli dobi, o zgodovini nacizma in njegovem bistvu. Nasprotno pa so raznim neonacističnim krožkom in organizacijam na razpolago vse možnosti, da vbrizgavajo v zavest mladih ljudi nacistični strup. V teh organizacijah je »ilegalna« neonacistična dejavnost danes že vznemirljivo legalno zadržana in razširjena.

Ob takem razvoju je toliko manj razumljivo, da se celo v vladni stranki — ÖVP — najdejo ljudje, ki ne vidijo potrebe po odločnih ukrepih proti nevarnosti neonacizma, kot se je to pokazalo tudi ob socialističnem zakonskem predlogu »v zaščito notranjega miru«.

Na Prevaljah je umrla naša rojakinja

Pred nedavnim so na prevaljskem pokopališču pokopali Zofijo Slanič, doma iz St. Petra na Vašnjah. Zofija je umrla za hudo mučno boleznijo, razkrojitvijo krvi. Zdravili so jo v bolnišnici v Slovenjem Gradcu, toda tudi spretni in izkušeni zdravniki, ki so se za bolnico zelo potrudili, ji niso več mogli ohraniti življenja. V starosti 59 let je preminula.

Bilčovs

Že dobri dve leti hodijo inženirji akcijske družbe »Dravske elektrarne« v naše kraje, da merijo in ugotavljajo zemeljske plasti obrežja Drave v območju naše občine. V začetku teh meritvenih del smo se spraševali, kaj neki naj bi vse to pomenilo. Končno pa je le prodira na dan resnica in smo zvedeli, da imajo v načrtu izgradnjo velikega jezusa za nadaljnjo dravsko elektrarno. Dravo bodo zajezili pri vasi Spodnja vesca v bližini Brodnikove kmetije. Jezero, ki bo nastalo po zajezitvi Drave, bo segalo do vasi Želuče, ki spada v našo občino. Sreča je le, da na tem območju, ki bo poplavljen, na levem bregu Drave ni večjih stavb, edinole kajžo pri Mlinarju bi zajela voda. Zato pa bodo vasi Moščenica, Kajzaze, Želuče in nekaj tudi Bilčovs izgubile precej zemljišč, to je njiv in travnikov ter deloma tudi gozda.

Slišati pa je, da bo pred izvedbo tega načrta prišla na vrsto še nova elektrarna pri Rožeku.

Puškarska industrija v Borovljah polno zaposlena

Industrija lovskega orožja v Borovljah zaposluje okoli 500 specialnih delavcev in je v preteklem letu obratovala v polnem obsegu. Skoraj 80 odstotkov proizvodnje so izvozili v inozemstvo. Največ borovljskih lovskih pušk izvažajo v Zahodno Nemčijo in v Združene države Amerike.

Pokojna Zofija, kakor tudi njen mož Pavel, je bila rojena v St. Petru na Vašnjah. Njen mož se je po plebiscitu preselil v Jugoslavijo, kjer je služboval po raznih krajih. Poročil je domačinko iz svojega kraja. Po prvih letih svojega službovanja v južnih jugoslovanskih krajih se je vrnil v Slovenijo in živi sedaj kot upokojenec na Prevaljah. Z ženo Zofijo sta živela 29 let v srečnem zakonu. Rodila sta se jima sinova Dušan in Jurij ter sta oba že preskrbljena.

Pokojna žena in njen mož sta z živim zanimanjem spremljala žitje in bitje koroških rojakov ter odprano borbo koroških Slovencev za enakopraven prostor na svoji zemlji.

Pogrebni svečanosti se je udeležila izredno številna množica žalnih gostov, kar govori, da je bila pokojna Zofija zelo priljubljena in spoštovana med prevaljskim prebivalstvom.

Ob belem dnevu: Huda prometna nesreča

Kakor vedo povedati potniki iz Pliberka, se je v torek opoldne pripetila na libuškem polju huda prometna nesreča, ki je vzbudila veliko pozornost v vasi in okolici. Nesreča se je primerila na prelazu železniške proge, ki ni zavarovan z zapornicami. Vendar teče proga skozi široko pregledno libuško polje in je skoraj nerazumljivo, kako je moglo do te nesreče priti. Pač pa nesreča ne počiva in pogosto odpove pri vsej pozornosti tudi prisebnost človeka.

Z osebnim avtom se je iz Pliberka proti Libuščam vozila tričlanska Marinova družina znane Železnikove gostilne in kmetije v vasi. V avtu, ki ga je vodil sin Šimen, sta sedela še njegova mati Angela in sestra Irma. Ko so se približali železniškemu prelazu, je z vsvo brzino privozil motorni vlak Celovec-Wolfsberg. V usodnem trenutku so zavozili Marinovi na progo in nesreča je bila neizogibna. Vodja motornega vlaka je dal še varnostne signale, toda bilo je prepozno. Motorni vlak je zadel avtomobil in ga vlekel kakih 16 metrov naprej, nakar se je avtomobil prevrnil in strmoglavil čez gotovo

Delegacija iz Št. Jakoba v Rožu pri deželnem glavarju

Pri deželnem glavarju Wedenigu se je nedavno lega zglasila delegacija iz občine Št. Jakob v Rožu. Deželnemu glavarju so predložili želje in zahteve o izgradnji prepotrebne naprave za vodno preskrbo. Deželni glavar je delegaciji zagotovil, da bo proučil iznešeno željo in ukrenil potrebne korake.

Novo obrežno kopališče ob Baškem jezeru

V Brdu v občini Marija na Zilji bodo ob Baškem jezeru zgradili novo veliko javno kopališče. Na novem kopališču bo prostora za 800 kopalnih gostov. Računajo, da bo naprava na razpolago gostem že v letošnji poletni sezoni.

Na Taboru bodo postavili 18 metrov visok razgledni stolp, s katerega bo lep razgled po koroških jezerskih pokrajinah in na bližnje Karavanke. Uresničitev tega načrta bo gotovo tudi znatno povzdignilo tujski promet v tem pokrajinsko lepem in mikavnem delu naše dežele.

Celovško gledališče gostovalo v Sloveniji

V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo je celovško Mesno gledališče gostovalo v Strausovovo opereto »Wiener Blut« v torek 10. aprila v Ljubljani, v sredo 11. aprila pa v Mariboru.

Obširnejše poročilo o gostovanju bomo prinesli v prihodnji številki.

KOLEDAR

Petek, 13. april: Hermaneg.
Sobota, 14. april: Justin
Nedelja, 15. april: Cvelina nedelja
Ponedeljek, 16. april: Benedikt
Torek, 17. april: Rudolf
Sreda, 18. april: Apolonij
Četrtek, 19. april: Vel. četrtek

stičnega značaja — bilingvizem — kot ga srečamo na Koroškem, lahko pomeni bogastvo, tedaj tisto sredstvo, ki omogoča manjšini posredništvo, lahko pa ji škoduje, ker pospešuje njeno asimilacijo ter ji tako v celoti odvzema enakopravnost v sožitju med narodom (če posameznik ne obvlada ne enega ne drugega jezika).

Gesla, ki smo jih slišali v tej zvezi s strani nacionalističnih krogov (ko so le-ti izsiljevali in končno izsilili ukinitve dvojezičnega pouka) čes, da je slovenski jezik jezik malega naroda in da nikakor ni mogoče ustvariti položaja, v katerem naj bi večina podlegala manjšini, so na koroških tleh na zunaj uspešno opravila svojo nalogo (ukinili so dvojezično šolo). Lahko so to dosegla, ker so koreninila v splošnem položaju, na katerega opozarja G. Dekker, in so še posebej računala s socialnim in kulturnim prizadevanjem prebivalcev neke odvisne (politično-ekonomske), skupine ljudi, s tradicijo (nad 100 let traja boj na šolskem področju), predvsem pa z enostranskim poudarjanjem praktične vrednosti, čes da gre na eni strani za jezik velikega in na drugi malega naroda. Ob takem položaju učinkuje že kar naivno sicer dobronamerno pisanje (dejanja nikakor ne mislimo omalovaževati) dunajskega vseučilškega profesorja dr. Menin-

gerja-Lerchenthala. V njem dopoveduje svojim rojakom, da bi bilo za koroško jezikovno mešano ozemlje vendarle edino človeško in prav, če bi se tudi nemško govoreči del prebivalstva, ki živi skupaj s Slovenci, učil slovenskega jezika. Med pričevanji navaja položaj med bolnikom, ki ga v danem primeru ne more razumeti zdravnik, poleg tega pa se tudi zelo laskavo izraža o slovenščini, ki da je zelo lep jezik in da ima morda najlepšo liriko na svetu.²⁸⁾

Uvajanje pouka slovanskih jezikov na srednjih šolah je v takem ozračju komajda stvar bodočnosti. Za sodobnega človeka nikakor ni dovolj administrativno napotilo,²⁹⁾ temveč bi to vprašanje morala zagovarjati in ga popularizirati določena družbena sila, pač tista izmed političnih strank, ki si prizadeva resnično zastopati sedanje ter prihodnje interese najširših slojev v deželi.

Tudi pedagoškega činitelja (številno in strokovnost pedagogov, njihov materinji jezik, njihovo znanje materinščine in njihov pogovorni jezik, njihovo znanje »državnega« jezika — jezika večine, tujih drugih jezikov itd.) ne bi smeli omalovaževati.

(Nadaljevanje prihodnjic)

28) Die Furche, 12. 12. 1960.

Newyorško podzemlje

Pod največjim mestom sveta se razprostira pravcato podzemeljsko mravljišče predorov in drugih objektov v katerih živi in dela približno 100.000 ljudi

Seveda ne mislimo opisovati tistega zloglasnega „podzemlja“ velikanskega New Yorka, kjer so gangsterji neomejeni gospodarji položaja; vsako velemesto — še prav posebej pa New York — ima svoje pravo podzemlje, pravcati podzemeljski del mesta. Pod mogočnimi nebatičniki, ki se dvigajo v nebo nad New York cityjem, se razprostira malo znano mesto, vključeno v granit, ki v njem živi vsaj kakšnih 100.000 ljudi. To je mesto velikih predorov in drugih podzemeljskih objektov, v katerih nikoli ne posije sonce. V tem podzemeljskem mestu se nahajajo prodajalne, šole in bančni trezori, pa še marsikaj drugega. Približno 1000 čuvarjev javnega reda in zakona bedi v podzemlju nad imetjem in življenji Newyorčanov, ki jih pot zanese v tisto okolje. V bančnih trezorih počivajo milijarde dolarjev in druga velika bogastva v obliki vrednostnih papirjev ter najfinejših briljantov. Pod zemljo pa so v New Yorku skrita še druga bogastva: predvsem so to velika skladišča, s sto in sto milijoni jekla, železa, medenine, svinca, bakra in podobno.

Skozi predore kar naprej divje vozijo vlaki velemestne podzemeljske železnice. Vsak dan prepelje newyorška podzemeljska železnica na delo in nazaj nad 4,5 milijona potnikov. Podatek iz neke analize ve povedati, da prebije vsak Newyorčan v podzemeljski železnici kar po 150 ur na leto.

Zanimivo je, da newyorška komunalna služba sploh nima skupnega načrta, na katerem bi bili narisani prav vsi podzemeljski objekti. Kako razvejan je labirint predorov pod New Yorkom, nam pove že podatek, da je pod tem ameriškim velemestom celo nekaj takšnih predorov, ki so namenjeni samo živini; po teh predorih gonijo govedo proti klavnicam. Nekateri predori pa so prav velikanski. Predor Lincoln vodi na priliko kar 3000 metrov daleč, posebnost pa je tudi to, da leži ta predor skoraj 30 metrov globoko pod reko Hudson.

Lahko si predstavljamo, kako naporno opravilo imajo inženirji in tehniki, ki jih je kar za majhno armado in ki skrbijo za podzemeljske napeljave tega največjega mesta na svetu. Za primer naj povemo, da je po teh podzemeljskih predorih napeljanih kar 25.000 najpomembnejših kablskih zvez, razen tega pa še skoraj 5000 napeljav za plin in še in še. Najpomembnejši objekti newyorškega podzemlja pa so kajpak proge in postaje podzemeljske železnice. Proge podzemeljske železnice potekajo prav v vseh smereh. Približno 80 odstotkov vseh newyorških tramvajev vozi po podzemeljskih predorih, komaj 20 odstotkov pa jih vozi po površini.

Pred kakimi 2500 leti je neki grški filozof dejal, da se v naravi nahajajo samo štirje elementi. In v to so ljudje verjeli stoletja. Grški filozof je bil Heraklit iz Efeza, a elementi, ki je o njih govoril, so bili ogenj, plin, voda in zemlja. Toda, navidezno nasprotujoč si, je Heraklit obenem zatrjeval, da resničnost ni zemlja, temveč ogenj, ki se iz nje poraja in ki od svoje strani zatem povzroča plin, nakar se ta zgosti v vodo, ki pada na zemljo. Heraklit je stal tudi na stališču, da je edina resničnost življenje v dejstvu, da nič ne obstaja in da se vse brez prenehanja poraja.

Danes se je število štirih Heraklitovih elementov povečalo nad sto, oziroma natančno sto in tri. Zadnji, tako imenovani »lavrencij« je bil odkrit lansko leto, a njegova življenjska doba je trajala šestnajst sekund. Tako, da ga v resnici nihče ni videl; znanstveniki kalifornijske univerze, ki se jim je odkritje posrečilo, pa so njegovo prisotnost ugotovili enostavno tako, da so izmerili energijo alfa delcev, sproščenih v obliki žilindre ob jedrski eksploziji, v kateri je, kot rečeno, šestnajst sekund živelo nekaj sto atomov novega elementa, imenovanega »lavrencij«.

V šoli nam je bilo rečeno, da je v naravi 92 elementov. Tako je določil tudi Rus Men-

delejev v svoji znani tabeli kemičnih elementov. Danes jih imenujemo prvotne naravne elemente, od katerih pa vsi ne obstoje. Nekateri so sicer bili odkriti, toda ne potrjeni, kot na pr. »tehnecij« in »mazurij«, katerih atom

V vrtincu elektronov, ki spreminjajo svet

Umetno zlato bi mogli delati toda iz dragocene platine

je obkrožen s štiriintridesetimi elektroni, in alabamij, katerega atom jih ima 85.

Teoretično je za znanstvenika relativno lahko spremeniti neki element v drugi element, razen srebra, ki je in ostaja to, kar je. Teoretično je nadalje pri vsakem elementu moč doseči atomsko eksplozijo, naj si bo v obliki združitve ali razcepitve. Toda še enkrat ni tega moč v primeru srebra, ki je s svojimi sedeminštiridesetimi elektroni tako stabilen, da ga ni mogoče aktivizirati niti v obliki atomske združitve niti razcepitve.

Do »fermija«, ki ima sto elektronov, so se mogli ustvariti novi elementi z enostavnim obsevanjem urana, najtežjega naravnega elementa (92 elektronov), s snopom nevtronov

v jedrskem reaktorju. V teoriji je povsem lahko, če upoštevamo, da se od vodikovega atoma, ki ima en sam elektron, preide k helijevemu, ki ima dva: zadostuje nekemu pristaništvu in elektron, pa imamo povsem drug element.

Tako bi, denimo, zlahka prišli do zlata, če bi elementu 78, torej z osemindesetimi elektroni, pristanišče en elektron, s čimer bi ustvarili nov element, označen s številko 79, ki je prav omenjena žlahtna kovina. Potemtakem bi ne bilo težko ustvarjati zlata, kolikor bi ga pač človek želel, ali vsaj potreboval. Stvar pa ni tako enostavna, in to iz preprostega razloga, ker je element 78 dragocena kovina platina, s čimer bi postala omenjena proizvodnja zlata vsekakor predraga, če računamo, da je platina dragocenejša od zlata.

Od leta 1940 so znanstveniki s pristavljanjem po enega elektrona določenim elementom ustvarili 11 novih elementov. Nekateri so bili otipljivi in vidljivi, kot na pr. plutonij, na osnovi katerega so kasneje napravili atomsko bombo. Obstoj ostalih: na pr. elementa 95 (americij), 96 (kuriij), 97 (berkelij), 98 (kalifornij), 99 (einsteinij), 100 (fermij), 101 (mendelezij), 102 (nobelij), 103 (lavrencij) — pa so enostavno samo izračunali.

Neverjetne težave so nastopile pri elementih s čez sto elektroni. Profesor Albert Ghiorso, znanstvenik na kalifornijski univerzi, ki je skupaj z Glennom Seaborgom in ostalimi sodelavci odkril devet od enajstih že omenjenih na novo odkritih elementov, ponavlja, kar sta že rekla Heraklit in Mendelejev: čez ni mogoče. Ali, če že, potem pa skrajno težko.

Pri elementih z nad sto elektroni izgublja obsevani element nevtrone z isto hitrostjo kot jih vsrkuje. Lahko bi se, res, bombardiral atom z nevtroni povečane hitrosti, ki bi se lahko dobili s pomočjo posebne jedrske eksplozije, toda zadeva bi postala docela podobna zgodbi o zlatu, ki bi se lahko pridobivalo iz platine.

»Lavrencij« je bil odkrit s pomočjo pospeševalca MEV, katerega moč dosega nekaj milijonov elektronvoltov. In njegova prisotnost je trajala nekaj sekund. Njprej bo čedalje

teže tako določati prisotnost novih elementov kot ohranjati njihovo trajanje. Zakaj, če pomislimo samo to, da vsebuje atom, imenovan tako zaradi svoje nedeljivosti, torej najmanjši možni obstoječi delec, da torej ta atom vsebuje, kot rečeno, jedro pozitivnih protonov, zatem pozitivno nabite nevtrone in one brez naboja, pa še meglico negativnih elektronov, potem nam postane povsem razumljivo, čemu ta neskončno majhna nebuloza delcev ne more obstajati dolgo.

Zraven tega nam je tudi znano, da protoni in nevtroni niso delci, kot se je to do pred kratkim mislilo, marveč pravcate meglice »mezonov p«, ki se vrte okrog osrednjega jedra. Pa še to vemo, kakšen je elektron, to-

da nekega dne bomo morda odkrili, da je tudi on meglica, sestavljena iz subatomskih delcev, različnih od 27 delcev, ki so jih znanstveniki že odkrili, a ne vedo, čemu služijo.

In tu bi se znova spomnili Heraklita ter se vprašali, ali ni imel on prav. Namreč prav glede svoje trditve, da resničnost ne obstaja, marveč samo prihodnost. Vsekakor pa so svoj prav imeli tudi meščani Mileta, ki so govorili, da ga ne razumejo.

Plastične mase iz sladkorja

Ameriški kemiki so pred kratkim proizvedli novo plastično snov, ki je cenejša in bolj vsestransko uporabna, kakor vse doslej znane plastične snovi. Novo so napravili iz odpadkov sladkornih tovarn. Njene značilnosti so v tem, da je odporna proti kemikalijam, proti udarcem, trenju in sploh ne reagira na vlago.

Mali leksikon

Kateri znanstvenik je prvi, že pred triindvajsetimi stoletji prišel do spoznanja, da Zemlja ni središče vesoljstva, marveč da se skupaj z ostalimi planeti suče okrog Sonca?

V starem veku je prevladoval tako imenovani geocentrični sistem vesoljstva, po katerem naj bi bila Zemlja v središču, vsa druga nebesna telesa pa naj bi se sukala okrog nje. Že v 3. stoletju pred našim štetjem pa je prišel veliki grški zvezdoslovec Aristarh v Aleksandriji do spoznanja, da se Zemlja in ostali planeti sučejo okrog sonca. To je spoznal, ko je z lastnimi merjenji izračunal velikost in oddaljenost Zemlje in videl, kolikokrat večje je Sonce od Zemlje. Pod pritiskom Cerkve v srednjem veku pa je človeštvo na to ugotovitev pozabilo ali bolje rečeno ni smelo nanjo misliti. Dokazano je, da je poljski zvezdoslovec Nikolaj Kopernik, ki je v novem veku prvi položil temelje heliocentričnega sistema vesoljstva, vedel za ta Aristarhov spis. Aristarh je torej praeč sedanjega našega gledanja na mehanizem vesoljstva.

Kaj je pomenila pri starih narodih številka 7?

Stari narodi so pripisovali številki 7 velik pomen. Z njo so povezovali mnoga pojmov. Med drugim so trdili, da je sedem čudes sveta, med njimi: Rodeški kolos, Semiramidini viseči vrtovi v Babilonu, Zeusov kip v Olimpji in Dianino svetlišče v Efezu. V stari Grčiji je bilo sedem modrijanov, med njimi Atlas iz Mileta in Solan iz Aten. Astrologi so pripisovali številki 7 preozki pomen. Med sedem glavnih planetov so pripisovali: Sonce, Luno, Jupitra, Venero, Saturna, Marsa in Hermosa. Alkimiki so pripisovali med sedem glavnih kovin zlato, srebro, kositer, baker, svinec, železo in živo srebro. V starem in srednjem veku je bilo sedem svobodnih umetnosti — ime za sedem znanosti, potrebnih za izobrazbo človeka: slovnica, dialektika, retorika, aritmetika, geometrija, glasba in astronomija.

Ivo Andrić

Travniška kronika

Sredi zime, to leto je bila mila in kratka, so govorice dobile prvo stvarno vsebino. Iz Splita je prišel v Travnik neki Jud, Pardo po imenu, in s travniškim trgovcem Jusom Alijasom začel iskati pripravno hišo za francoski konzulat. Pretaknila sta vse, šla h kajmakamu,* si z mutevelijem** ogledala vakufska poslopja. Izbrala sta veliko, nekolikanj zapuščeno hišo, vakufsko last, v kateri so se vedno ustavljali dubrovniški trgovci, zato so jo zvali dubrovniški han. Hiša je stala v kraju, nad medreso,** sredi obširnega štrmega vrta, katerega je razpolavljal potok. Ko je bila sklenjena pogodba, so takoj najeli mojstre: tesarje in zidarje, da hišo popravijo in uredijo. In poslopje, ki je dotlej samevalo in neopaženo boljčalo s praznimi okni v svet, je nenadoma oživelo, začelo vzbujaati pozornost ljudi pa radovednost otrok in postopajočih meščanov. Nekje je vznikla govorica o grbu in zastavi, ki bo vedno in vidno izobešana na poslopju tujega konzulata. To so

bile stvari, katerih res še nihče in nikoli ni videl, ali obe veliki in pomenljivi besedi — grb in zastava — so Turki izgovarjali redko in namrščeno, kristjani pa često, škodljivo in šepetaje.

Seveda so bili travniški Turki toliko modri in ponosni, da svoje vznemirjenosti niso kazali, toda v pogovoru med štirimi očmi je niso tajili.

Že dolgo jih je trlo in skrbelo spoznanje, da je cesarski plot na mejah zrušen in da Bosna postaja razkosana dežela, katero teptajo ne samo Osmanlije, temveč tudi kauri iz širokega sveta in kjer celo raja dviguje glavo predrzno kot nikoli doslej. Sedaj naj pa navalijo še nekakovi nejeverniški konzuli in ogleduhi, ki bodo na slehernem koraku nemočno trobili o oblasti in moči svojih cesarjev! Tako bo lepo počasi zatrt stari red in »prijetna tišina« turške Bosne, katero je že tako čedalje težje braniti in varovati. Božja volja je, da vlada takle red: Turek do Save, Švaba onkraj Save! Vendar se temu očitnemu božjemu namenu upira vse, kar je krščeno, stresa ograjo na meji in jo izpodkopa je dan in noč, javno in tajno. Celotna božja volja postaja zadnje čase nekako vse manj vidna in izrazita. »Le kaj vse se bo še zgodilo in kdo vse bo še prišel?« so se z odkrito ogorčenostjo spraševali stari Turki.

In res: kar so ob novici, da bodo odprti tuji konzulati, govorili krščeni ljudje, je pričalo, da Turke lahko upravičeno skrbi.

»Razvita bo zastava!« so šepetali kristjani in oči so jim sevale kljubovalno, kakor da bo to njihova zastava. Seveda nihče ni prav vedel, kakšna naj bo ta zastava, ne kaj se lahko zgodi, ko bo zavihrala, toda že sama misel, da je razen zelene turške zastave mogoče razobesiti še druge barve, ki bodo svobodno plapolale zraven nje, je

ukresala ljudem v očeh svetel blesk in zanetila nade, kakršne more poznati in imeti samo raja. Zgolj od teh treh besed: »Razvita bo zastava!« je prenekateremu revežu vsaj za trenutek postalo v hiši svetleje, prijetneje v praznem želodcu in bolj toplo v tanki obleki; od teh treh preprostih in nedoločnih besed je marsikomu in raje zaigralo srce, oči so mu zaslepile neke žive barve in zlati križi, in zmagoslavno ko vihar so mu zašumele v ušesih zastave vseh krščanskih cesarjev in kraljev. Kajli človek lahko živi od ene samcate besede, če ima le še dovolj odločnosti, da se bojuje in si z bojem ohrani življenje.

Vrhu vsega je bilo še nekaj vzrokov, da je marsikateri trgovec v čaršiji* mislil na to spremembo z veselim srcem. Obetal se je zaslužek, če pridejo ti neznani, novi in verjetno premožni ljudje, saj bodo vsekakor kupovali in trošili. Kajti zadnja leta je čaršija oslabela, tržišče splahnelo, zlasti odkar se je uprla Srbija. Številni vojaški prateži, prisilno delo in pogoste zaplembe, vse to je odbilo kmeta od mesta; sedaj ne prodaja skoraj nič, kupi pa samo najpotrebnejše. Kar kupuje država, plača zanikrno in nerodno. Slavonija je zaprla meje in Dalmacija je po prihodu francoske vojske postala le priložnostno in nezanesljivo tržišče.

V takih razmerah je travniška čaršija računala tudi z malenkostmi in v vsem iskala zaželeno znamenje spremembe na bolje.

Naposled se je le zgodilo, o čemer so govorili že mesece. Prišel je, kot prvi, francoski generalni konzul. Bilo je konec februarja, na zadnji dan ramazanskega posta. Eno uro pred iftarjem,* na hladnem, zahajajočem februarjem

* Kajmakam — župan.

** Muteveli — upravnik.

*** Medresa — višja muslimanska verska šola.

* Čaršija — trgovski svet; premožni meščani; trgovski (bogati) del mesta.

** Ifar — večerja v muslimanskem postu (ramazan).

Spomladanski pozdrav - solati

Ne samo o rožah, tudi o mineralnih so-
leh in vitaminih je mogoče pisati verze.
Že pred 320 leti je učen mož v Italiji po
imenu Salvatore Massoni posvetil solati nič
manj kot 78 poglavij na 426 straneh napi-
sanega literarnega spomenika. Razen te-
ga — sveže, svetlozelene liste ni mogoče
samo lirčno opevati, ampak tudi s tekmo
pojesti...

„Kdo bi našteval vse odlike solate: to
je hrana in zdravilo hkrati — dokler ne
pride v roke nekulturnim gastronomskim
barbarom. To je dragocena poslastica, osve-
žujoča kot nektar in oživljajoča kot mana.
Sir zasiti želodec, solata vzbuja tek; sola-
ta sodi na začetek kot osvežujoča uvertura,
potem kot vedra glasbena spremljevalka
obeda.“

Tako so zeleno „dražilo“ v antičnih ku-
hinjah ponujali na začetku pojedine, pa
tudi ves čas pojedine je bila v izobilju na
razpologo gostom. Stari Grki so gojili raz-
lične vrste ločik, a tudi Rimljani so poznali
in gojili razne vrste solat, čeprav še niso
poznali glavnote. Glavnato solato so vzgo-
jili šele v Nemčiji leta 1570. Takrat je Kon-
rad van Meegenberg (14. stol.) spoznal že
vso njeno vrednost in pisal o zdravilnosti
solatnih listov.

Izredni umetniki v pripravljanju solat so
Francozi. Nič ne dokazuje bolj kot solata
visoko gastronomsko kulturo te dežele. Tre-
ba je samo videti, s kolikšno ljubeznijo pri-
pravljajo na primer pariški delavci z zav-
hanimi rokavi svojo solato: s šalotko, drob-
njakom, peteršiljem in drugimi zelišči; k te-
mu pa vinski kis, čudovito provansalsko
olje, ščepec soli in precej popra. Možnosti
različnih okusov se zdijo neizčrpne. Ko je
Marija Terezija prvič obiskala plemiča Lou-
voisa v gradu Meudon, so jo seznanili z nič
manj kot 40 različnimi solatami in, če kro-
nistu verjamemo ali ne, pripravili so jih tu-
di na 40 različnih načinov.

Jean-Jacques Rousseau, slavni pisec in
pobornik načela „Nazaj k naravi“, je nad-
vse ljubil solato. Šel je celo tako daleč,
da je francoski vladi nekoč predlagal, naj
bi vsem državljanom z zakonom predpisala
uživanje solat.

NASVETA

■ Kruh lahko uporabite tudi pri či-
ščenju mastnih madežev na blagu: s
kruhom podstavite madež, nanj pa na-
kapajte alkohol, pri tem madeža ne
smete drgniti.

■ Usnjenih rokavic ni treba prati
v vodi ali alkoholu, če so umazane in
se jim barva že slabo pozna; zdrgnite
jih s svežimi drobtinami, pa bodo spet
kot nove.

Za Gioacchina Rossinija je znano, da ni
komponiral samo oper, ampak tudi solate
in da je bil na svoje kulinarčne iznajdbe
prav tako ponosen, kot na glasbene stva-
ritve. Ena njegovih mojstrov in je „Pomla-
danska simfonija“ za sladkosnedneže, ki
opeva pravadni okus narave v različnih
tonih.

Prav solata daje gospodinjam vedno
znova priložnost, da uveljavljajo svojo fan-
tazijo na najrazličnejše načine. Solatne li-

Ne zahtevajte od otrok več, kakor res zmorejo

S petimi leti: Otrok se še ne zna sam kopati. Sam si lahko očisti nohte, vendar si jih ne sme še sam rezati.

S šestimi leti: Otrok si že sam umije roke. Deček si lahko sam ščetka lase, medtem ko se deklica še ne more sama počesati.

S sedmimi leti: Deklice želijo biti negovane in čiste. Z dečki je drugače. Z največjo muko si pred kosilom umijejo roke.

Z osmimi leti: Otroci želijo biti čisti. Deklice s kodrastimi lasmi se še ne morejo same česati.

Z devetimi leti: Še vedno moramo otrokom pri kopanju pomagati in jih opominjati, naj si umivajo roke, vrat in zobe. Radi se že sami češejo, vendar se jim to posreči le tedaj, če je pričetka preprosta.

Z desetimi leti: Korak nazaj. Često jih je treba prisiliti, da se umivajo. To velja še posebej za zobe in vrat.

Z enajstimi leti: Umivanje je še vedno problem, vendar otroci zdaj niso več tako uporni. Dečki se neradi češejo.

Z dvanaajstimi leti: Deklice poklanjajo veliko pažnjo pričeski. Nekateri otroci se že umivajo samostojno, ne da bi jih bilo treba siliti k temu.

S trinajstimi leti: Zdaj se že sami kopajo in perejo lase. Tudi dečki imajo radi urejene lase.

S štirinajstimi leti: Dečki kot tudi deklice še vedno radi pozabljajo na umivanje vratu in čiščenje zob. Deklice si rade strižejo lase in si delajo nemogoče pričke.

S petnajstimi leti: Otroci spoznajo, da je umivanje nujno potrebno. Medtem ko so deklice bolj pedantne, si dečki umivajo predvsem fiste dele telesa, ki so vidni. To so vrat, obraz, roke.

S šestnajstimi leti: Problem umivanja neha biti problem...

Preprog ne stepajmo preveč

Pomlad in prvi sončni žarki ne prinesejo
gospodinji samo veselja, ampak tudi precej
neprijetno delo: temeljito čiščenje stanovanja.

Danes se bomo omejili samo na čiščenje
preprog. Znosili jih bomo na zrak, pa bo-
disi na balkon ali na dvorišče, kjer jih bo-
mo iztepali in dobro izkrtačili. Če stanuje-
mo tako, da so pod nami še drugi stanovalci,
bomo to vsekakor opravili na dvorišču. To-
liko obzira do sostanovalcev moramo imeti.
Zračili pa bomo preproge lahko na balkonu.
Ko smo že pri iztepanju, naj povemo, da
nekatero gospodinjo to preveč temeljito opravi-
vijo, kar preprogam škoduje! Mnogo več pre-
prog se raztrga zaradi prenočnega iztepanja,
kakor pa zaradi dolgotrajne uporabe. Mnoge
gospodinje jih stepajo, krtačijo in perejo,
da se potem vse izmučene zleknejo v stol
in pravijo: do smrti sem izmučena.

Pri hoji po preprogi se volna guli, vlakna
pa odpadajo. Če le-ta ostanejo na preprogi,
se vsedajo na osnovo, kar jo dela

močnejšo. S temeljitim krtačenjem pa ta vlakna
odstranjujemo in tako preproga postaja
vsak dan tanjša.

Še slabše pa je z močnim iztepanjem. Gos-
podinja uporabi pri stepanju vse svoje sile.
Marsikdaj se ji zdi, da sama ne bo mogla
tako udariti, zato to delo opravi mož, ker
je močnejši. Z iztepanjem odstranimo iz pre-
proge vsa dragocena vlakna in kolikor tanjša
je palica za iztepanje, toliko bolj je prizadeta
osnova.

Najbolje je, če preproge čistimo s sesalcem
za prah. Če ga nimate sami, si ga boste mor-
da lahko kje izposodili. Če dvakrat na leto
očistimo preproge s sesalcem, vmes pa jih
vsake štiri mesece z ljubeznijo iztepamo, bo
to popolnoma zadostovalo.

Naj vas spomnimo še na to, da moramo
preproge zmeraj prenašati zvite in ne zlo-
žene.

Popolnoma napačno pa je, če zaprašene
preproge čistimo z mokro krtačo, pa bodisi,

da jo pomočimo v vodo, pomešamo s salmi-
jakom, v vodo s kisom ali pa v željnico.

Tako čiščenje preprog ima svojo dobro plat
še, kajti, ko je preproga popolnoma iz-
prašena. Če pa čistimo z vodo zaprašene pre-
proge, pa se prah spravi v kepice, ki se po-
tem vsedajo v volnena vlakna. To pospeši-
mo še bolj, če po taki vlažni preprogi ho-
dimo. S tem blato v vlakna kar zabijemo.

Morda je včasih res potrebno s preprog
očistiti madeže. To pa bomo opravili z ben-
cinom, vendar šele potem, ko jih izprašimo.
V bencin namočimo volneno krpo in z njo
čistimo preprogo tako dolgo, da je krpa uma-
zana, nato jo zamenjamo. Ko smo jo sčistili,
jo posušimo na zraku. Če imamo vrt, delamo
to na travi v senci. Na vsak način pa mo-
ramo preprogo sušiti v senci. Tudi zrak in
veter preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

Preprogam koristita. Če so preproge
perzijske ali sploh volnane, boste videli, ka-
ko se bodo dlačice lepo dvignile, ko jih bo-
mo spet prinesli v sobo.

soncu je svet iz dolenje čaršije lahko opazoval konzulov
prihod. Trgovci so že pospravljali blago in zapirali prodaj-
jalne, ko je trop radovednih cigančkov naznanil, da prihaja
konzul.

Sprevod je bil kratek. Prvi so jezdili vezirjevi odpo-
slanci, dva najuglednejša dvorjana s šestimi konjeniki.
Konzulu so šli naproti do Lašve. Imeli so izvrstne konje
in bili lepo oblečeni. Ob straneh in zadaj so jezdili stra-
žarji kajmakama iz Livna; ti so konzula spremljali vso
pot. Premraženi in utrujeni, na nizkih mršavih konjih, so
bili videti precej klavni. Sredi spreveda je na rejenem,
starejšem sivcu jezdil francoski generalni konzul gospod
Jean Daville, visok človek z modrimi očmi, brkat in rdeče-
lični, ob njem pa slučajni sopotnik gospod Pouqueville,
potujoč v Janjino, kjer je imel brata, francoskega konzula.
Nekoj korakov za njima so jezdili Pardo, splitski Jud, in
dva tršata Sinjčana, služoča Francozom. Vsi trije so bili
do oči zahotočani v črne plašče in rdeče kmečke ogrin-
jalke, iz škornjev jim je pa štrlelo seno.

Sprevod torej že tako ni bil bogve kaj slovesen ne
številen, zimsko vreme mu je pa pobralo še ostali blišč
in dostojanstvenost, kajti mrzla terja grobo obleko, sključeno
držo in jadrno hojo.

Odštevši tistih nekaj prezebljenih cigančkov, je šel spre-
vod med splošno brezbriznostjo Travničanov. Turki so se
potajili, kot da ne vidijo, kristljani pa se niso upali opa-
zovati preveč očitno. Kdor je pa vse videl izpod oči ali iz
kakega skritega kotička, je bil malce razočaran nad tako
revnim in dolgočasnim prihodom Bonapartejevega konzula,
kajti večina si je zamišljala konzule kot visoke dostojan-
stvenike, ki nosijo bleščeče uniforme, polne obšivov in
odlikovanj, jezdijo imenitne konje ali se vozijo v kočijah.

2

Konzulovo spremstvo se je nastanilo v gostišču, konzul
in gospod Pouqueville pa je v hiši Josifa Baruha, najboga-
tejšega in najbolj uglednega Juda v Travniku, kajti pro-
storna hiša za francoski konzulat bo popravljena in ure-
jena šele čez petnajst dni. Tako se je v majhnem pa le-
pem domu Josifa Baruha na prvi dan ramazanskega po-
sta pojavil nenavadni gost. Vse pritičje so prepustili nje-
mu in gospodu Pouquevillu. Konzul je imel prostorno ogel-
no sobo; dvoje oken je gledalo na reko, dvoje z lesenimi
križi pa na prazen, mrtev vrt, pokrit s slano, ki ves dan
ni zginila.

V nadstropju nad Davillom je venomer odmeval ro-
pot, tekanje in sklicevanje številnih Baruhovih otrok in
ostri glas njihove matere, ko jih je zaman mirila s pre-
njami in psokami. V mestu so pokali topovi in prasketale
otročke puške, ušesa je parala ciganska muzika. Enolično
sta ropotala dva bobna, na njunem mračnem ozadju pa se
je prikazovala flauta in drobila neznane melodije z
nenadnimi vijugami in premolki. To so bili tisti redki
dnevi v letu, ko je Travnik stopil iz svoje tišine.

Ker bi ne bilo prav, da bi konzul šel iz hiše, preden
slovesno ne obiše vezirja, je Daville preživel tri dni baj-
rama v svoji veliki sobi, venomer s taistim potokom in
zamrznjenim vrtom pred očmi, zato je pa imel ušesa
polna teh nenavadnih glasov iz hiše in mesla. Postne in
obilne judovske jedi, zmes španske in vzhodnjaške kuhinje,
so razširjale težak duh po olju, praženem sladkorju,
čebuli in ostrih začimbah.

Daville je preživel čas v pogovorih z rojakom Pou-
quevillom, izdajal je odredbe in sprejemal poročila o ce-
remonialu za prvi obisk, določen za petek, takoj po tret-

jem dnevu bajrama. Iz Konaka* je prejel darilo: dve ve-
liki sveči in po en bokal mandeljnov in rozln.

Za povezavo med Konakom in novim konzulom je
skrbel vezirjev zdravnik in tolmač Cesar d'Avenat ali,
kakor so mu Osmanlije in naši ljudje rekli, Davna. To ime
je nosil že vso drugo polovico življenja. Po poreklu je bil
iz Piemonta, po rojstvu iz Savoje in po prirojenosti Fran-
coz. Kot mladeniča so ga poslali na zdravilsko šolo v
Montpellier. Takrat se je pisal še Cesare Davenato, po-
slej pa si je privzel svoje sedanje ime in francosko držav-
ljanstvo. Iz Francije je na nepojasnjen in neumljiv način
prišel v Carigrad in kot kirurg in zdravniški pomočnik
stopil v službo velikega kapudana paše* Kačuk Huseina.
Od kapudana paše ga je prevzel Mehmed paša, ko je šel
za vezirja v Egipt, od tam ga je pripeljal v Travnik kot
zdravnika, tolmača in človeka, ki je pripraven za vsako
delo, koristen in poraben ob sleherni priložnosti.

Bil je visok, kratkonog in krepak možak, temnopolt
in s črnimi, napudranimi lasmi, spretno spletenimi v kito.
Imel je pičle, toda globoke sledi ošpic na širokem obrbi-
tem obrazu z velikimi pohotnimi ustnicami in ognjevitimi
očmi. Oblečen je bil skrbno in po stari francoski modi.
Dela je z iskreno voljo in se trudil, da bi res koristil svo-
jemu uglednemu rojaku.

Vse to je bilo novo in čudno; izpolnjevalo je Davillu
čas, čeprav mu ni mogla napolniti misli, ki so posebno
v dolgih nočnih urah begale bliskovito in samovoljno iz
sedanjosti v preteklost ali hotele uzreti obrise prihodnosti.

(Se nadaljuje)

* Konak — lukaj pomeni vezirjev dom v Travniku.

* Kapudan paša — admiral.

za oddih in razvedrilo

Tisti teden je imel en sam torek.
Tisto leto jih je imelo dvainpedeset.
Ta vojna je imela mnogo torkov.
Tisti torek so se v šoli učili velike črke.
Učiteljica je imela očala, ki so bila brez robu.

Bila so tako debela, da so bile oči videti čisto majhne.

Dvainštirideset deklic je sedelo pred tablo in pisalo z velikimi črkami:

STARI FRITZ JE IMEL PLOČEVINAST KOZAREC, DEBELA BERTA JE STRELJALA DO PARIZA. V VOJNI SO VSI OČETI VOJAKI.

Ulla se je s koncem jezika dotaknila nosu. Tedaj jo je učiteljica prijela za ramo. Vojno si pisala brez j, Ulla. Vojna se vedno piše z j. J kot jama. Kolikokrat sem že to povedala. Učiteljica je vzela knjigo in napravila kljukico poleg Ullinega imena. Do jutri desetkrat prepisi ta stavek, lepo in brez napake, si razumela. Da, je rekla Ulla in si mislila: Oh ta s svojimi naočniki.

Na šolskem dvorišču so vrane žrle kruh, ki so ga vrgli proč.

Tisti torek je bil poročnik Ehlers imenovan za komandanta bataljona.

Odložili bi morali rdeči šal, gospod Ehlers.

Gospod major? Pač, Ehlers. V Drugi kaj takega ni priljubljeno.

Bom šel v Drugo kompanijo? Da. In ti ne marajo kaj takega. S tem ne boste pri njih nič opravili. V drugi so navajeni brezhibnosti. S tem rdečim šalom vas bo kompanija gladko pustila na ceditlu. Stotnik Hesse kaj takega ni nosil.

Je Hesse ranjen?

ZA DOBRO VOLJO

DOLŽNIK

»Ti, kdaj mi boš vrnil svoj dolg.«
»Ne vem, saj nisem prerok!«

OČESNE TEŽAVE

»Pomislite, gospod doktor, lahko preberem vse črke, male in velike, na tej vaši tabli, dobro jih vidim, le izgovarjam jih težko.«

TOLAŽBA

Znani pariški komik Courten je dejal svoji hudo bolni ženi: »Veš, ljuba žena, če eden od naju umre, se bom preselil raje v Nico.«

VSAJ ZA TRENUTEK GOSPODAR

»Kako to, da pri tebi vsak večer navijate gramofon?«

»Zato, da plešem s svojo ženo. To so namreč edini trenutki, ko mi pusti, da jo vodim!«

NESPORAZUM

»Ali želite sobo z vodo?« vpraša vratar gosta.

»Ne, zakaj? Saj nisem postrol!«

VZROK IN PROTIVZROK

»Zakaj si se pravzaprav poročila z Mauricijem?«

»Zaradi denarja.«

»In zakaj si se zdaj ločila?«

»Spet zaradi denarja. Veš, vsega sem mu napravila.«

STRUPEN JEZIK

»Kdaj vam je umrl mož?«

»Pet dni po poroki.«

»Torej se ni dolgo mučil...«

SKOPUH

(RUSKA LJUDSKA PRIPOVEDKA)

Živel je kmet. A kakšen skopuh je bil! Ne da se povedati. Preštel je sleherni klas. Plíce selivke niso dobile ne enega zrna od njegovih pridelkov, kar pa se ljudi tiče, je vsaka beseda odveč.

Neki večer je šel kmet pregledovat ključavnice na svojih kaščah in shrambah. Pa je zaslišal, da se nekdo v hlevu pogovarja. Pritisnil je k steni uho. Pogovarjale so se krave.

Prva je rekla:

»To zimo bo dobra krma. Toliko žita je ostalo v slami!«

»Zares dobra krma, tečna,« je odgovorila druga. »Najmanj deset mernikov ga je ostalo.«

Gospodar pa je šel kar buditi hlapce. Nagnal jih je na pod in najprej jih je sam palico, potem pa jim je zaukazal, naj premlatijo še oni slamo.

Hlapci so tako tudi storili. Zbrali so zrnje. Bilo ga je res deset mernikov.

»Kakšna sreča!« se je veselil kmet. »Koliko žita bi lahko šlo v nič!«

Krave so torej žrle samo slamo. Na pomlad pa so poginile.

Zares: prihranil je kopejko, napravil pa rubelj.

WOLFGANG BORCHERT:

Prav tisti torek

Nee, javil je, da je bolan. Ne počuti se dobro, je rekel. Ta Hesse je postal neka-ko medel, odkar je stotnik. Ne razumem. Sicer je bil vedno brezhiben. No da, Ehlers, glejte, da boste v redu držali kompanijo. Hesse je ljudi dobro vzgojil. In šal boste odložili, kajne?

Seveda, gospod major.

In pazite, da bodo ljudje previdni s cigareti. Saj mora vsakega spodobnega ostrostrelca kar srbeti kazalec, ko vidi te kresnice plesati okrog. Prejšnji teden jih je bilo šest zadetih v glavo. Torej boste nekoliko pazili, ne?

Da, gospod major.

Na polji k Drugi kompaniji si je poročnik Ehlers prižgal cigareto in odložil rdeči šal. Četni komandant Ehlers, je rekel na glas.

Tedaj je počilo.

Tisti torek

je rekel gospod Hansen gospodični Severinovi:

Hesseju moramo spet nekaj poslati, Severinca. Kaj za kaditi, nekaj za pod zob. Malo literature, Kakršne rokavice ali kaj takega. Fantje imajo zunaj prekleto hudo zimo. Poznam to, hvala lepa.

Mogoče Hölderin, gospod Hansen?

Nesmisel, Severinca, nesmisel. Nee, nekaj bolj prijaznega. Kakor Wilhelm Busch, na primer. Hesseju je bilo vendar bolj do lažjih stvari. Toda saj veste, kako se rad smeje. Moj bog, Severinca, kako se zna ta človek smejati.

Da, to zna, je rekla gospodična Severinova.

Tisti torek

so stotnika Hesseja na nosilih odnesli v oddelek, kjer so bolnike ocedili uši. Na vratih je visela tablica:

BOD' GRENADIR AL' GENERAL
LASJE TI BOJO TU OSTAL'.

Ostrigli so ga. Sanitejec je imel tenke, dolge prste, podobne pajčjim nogam. Na členkih so bili prsti malce rdečkasti. Drgnili

Giovanni Guareschi:

Mikroskop

Imam mikroskop. Pred kratkim sem se preselil v majhno stanovanje in ne vem, kam bi z mnogimi stvarmi. Mikroskop mi je nepoti in ne vem, kam bi ga del. Sklenil sem, da dam v časnik oglase, da prodajam mikroskop. Prejel sem mnogo pisem med njimi tudi tole:

»Obžalujem, da ste sklenili prodati svoj mikroskop. Svetujem vam, da dobro premislite, preden se odločite, da ga prodate. Prepričana sem, da se boste z menoj strinjali, če vas opozorim na dejstvo, da mikroskop služi za to, da lahko skozenj gledamo stvari, ki o njih navadno ne govorimo. Ko sem bila še mlado dekle, so bili ljudje mnogo predbro vzgojeni, da bi gledali skozi mikroskop, in verjemite mi, da je bil tedaj svet mnogo srečnejši. Ljudje so imeli drug v drugega mnogo več zaupanja in priznali boste, da tisti, ki gleda skozi mikroskop, vidi stvari mnogo drugače. Zato vas prosim in rotim, da prekličete ta oglase in rešite človeštvo bede.«

S spoštovanjem Ana Zanicelli.«

so ga z nečim, kar je dišalo po lekarni. Nato so pajče noge zmerile nejasni puls in zapisale v debelo knjigo: Temperatura 41,6. Puls 116. Nezavesten. Verjetno pegavica. Sanitejec je zaprl debelo knjigo, Vojjaška bolnišnica za kužne bolezni Smolensk, je pisalo na njej. In pod tem tisoč štiri sto postelje.

Nosači so dvignili nosila. Na stopnišču je Hessejeva glava zanihala iz odej, sem in tja, na vsaki stopnici vedno znova sem in tja. Kratkoostrizeni stotnik. In pri tem se je vedno posmehoval Rusom. Eden izmed nosačev je imel nahod.

Tisti torek

je gospa Hessejeva pozvonila pri sosedih. Ko so se vrata odprla, je pomahala s pisalom. Stotnik je postal, stotnik in četni komandant, piše. In čez štirideset stopinj mraza imajo. Devet dni je hodilo pismo. »Ženi stotnika Hesseja« je napisal nanj.

Z velikim spoštovanjem je držala pismo. Toda soseda ga ni pogledala. 40 stopinj mraza, je rekla, ubogi fantje, 40 stopinj mraza.

Tisti torek

je vprašal višji vojni zdravnik šefa kužne bolnišnice v Smolensku: Koliko jih je vsak dan?

Pol ducata.

Ostudno, je rekel višji vojni zdravnik.

Da, ostudno, je rekel šef.

In pri tem se nista pogledala.

Tisti torek

je bila na sporedu Čarobna piščal. Gospa Hessejeva si je pordečila ustnice.

Tisti torek

je sestra Elizabeta pisala svojim staršem: Brez boga bi tu ne bilo mogoče vzdržati. Toda, ko je vstopil nižji zdravnik, je vstala. Hodil je zgrbljeno, kot bi vso Rusijo nesel skozi dvorano.

Naj mu še kaj dam? je vprašala sestra Elizabeta.

Ne, je rekel nižji zdravnik. To je rekel tako tiho, kot bi ga bilo sram.

Potem so stotnika Hesseja odnesli ven. Zunaj je zaropotalo. Ti vedno tako mečejo. Čemu ne morejo mrtvih počasi položiti na tla. Vskokrat jih kar vržejo. To je rekel eden izmed njih. Njegov сосед pa je tiho pel:

KRIŽEM, KRAŽEM, JUPAJDI,

HRABRI SMO VOJAKI MI.

Nižji zdravnik je hodil od postelje do postelje. Vsak dan. Dan in noč. Dneve in dneve. Noči in noči. Hodil je zgrbljeno. Vso Rusijo je nosil skozi dvorano. Zunaj sta se spotalnili dva odhajajoča nosača s praznimi nosili. Številka 4, je rekel eden. Imel je nahod.

Tisti torek

zvečer je Ulla sedela in z velikimi črkami pisala v svoj zvezek:

V VOJNI SO VSI OČETI VOJAKI.

Desetkrat ga je napisala, z velikimi črkami. In vojno z j. Kot jama.

IZREKI

Johna Galsworthyja

• Človeška srca so nadvse skrbno našarjena z okoliščinami, koristmi, navadami, govorom, toda kadar jih razgali žalost, ljubezen, sovražstvo ali smeh, se izkaže, da je to eno in isto srce. Toda kako redkokdaj se razgali!

*

• Življenje je našarjena stvar! Sicer je morebiti tudi dobro — goloto bi bilo pretežno prenašati!

*

• Človek ne pade, dokler mu je glava jasna!

*

• Orješ lahko krivo in v mraku, toda bolje je, da orješ v motni luči, kot da si v temi. Boljša je kriva brazda kakor nobena!

*

• Človek mora zapustiti domovino, da jo zna prav ceniti.

*

• Ženske so bile nekoč zapete do vratu, pa vendar je človek vedel o njih prav toliko kot danes — in to je klavmo malo.

*

• Le zakaj ni zapornic tudi v moških in ženskih dušah, tako da bi bile njihove strasti do primerne trenutka zajezone, potem pa bi jih pod nadzorstvom uporabili za glavni življenjski tok, namesto da se brez koristi zlivajo čez jezove in brzice!

*

• Vse življenje je le dirka, igra — samo da je ne moreš videti! Nekaj tvegaš in potem moraš plačati. Plačati cel račun. Toda že tako — nekaterih dolgov ne more nihče plačati namesto tebe. Le kaj je hodilo Naravi po glavi, ko je ustvarila človeško srce!

*

• Marsikateri ljudje nimajo nobene stalnosti, nekateri mikrobe morajo imeti v krvi. Ko bi le hoteli mirno ostati vsak pri svojem, celo pri tem, da so mrtvi! Tako zelo so željni življenja, da ga sploh ne živijo.

*

• Ko je vera zapustila samostane, se je spremenila v gorečo politiko, potem je postala razredna zavesa, zdaj pa je križanka — in take reči se ne rešujejo s čustvi.

*

• Marsikdo je precej prepričan, da po smrti ne bo dobil ničesar, še vedno pa veruje, da pred smrtjo ne bo dobil vsega.

*

• Nič krajšega ni, kot je spomin javnosti.

*

• Ljubezen — čustvo, ki je tako sladko, nemirno, prevzemajoče — je tako uničujoča, da jemlje naravi pisanost in spokojnost in da so tisti, ki trpijo od nje, zaradi tega v nadlego svojim bližnjim in brez koristi za vsakdanje življenje.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav natale — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 14. 4.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkester radia Celovec — 13.05 Dunajske viže — 14.15 Pozdrav natale — 15.50 Za filateliste — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Dunajske melodije — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Penthesia“, opera.

Nedelja, 15. 4.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popavke od večerj in danes — 11.30 Ljudska glasba iz Avstrije — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav natale — 17.05 Glasba ob petih — 18.00 Rapsodije s severa in juga — 19.00 Sport — 19.45 Godba na pihala — 20.10 Dragi poslušalci — 20.15 Radijska igra — 21.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

Ponedeljek, 16. 4.: 8.15 Glasba mojstrov — 13.05 Opoldanski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Čitalni in razumeli — 20.30 Ste se že enkrat zaljubili v mesecu maju?

Torek, 17. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Oddaja za mladino — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Glasba ob petih — 18.00 Mesec dni deželne politike — 19.00 Srečna Avstrija — 19.15 Pestro mešano — 20.15 „Nami“, radijska igra — 21.05 Pasem za lahko noč.

Sreda, 18. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.30 Majhna melodija — 15.00 Mladinska glasba — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Glasba, ki nam dopade — 18.15 Pomoč potrebuje vsakdo — 19.00 Popevke — 20.15 Operatne melodije.

Četrtek, 19. 4.: 6.00 Pisane melodije — 8.00 Majhen jutranji koncert — 8.15 Orkestrski koncert — 12.45 Melodije Franca Reinla — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Melodije Thea Mackebena in Franca Herfa — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 Veliki teden v alpski deželi.

Petek, 20. 4.: 7.00 Orkestrski koncert — 8.00 Majhna jutranja glasba — 9.00 Dopoldanski koncert — 13.00 Orkestrski koncert — 18.10 Glasba za klavir — 19.15 Solnograška baročna glasba — 20.15 Pasijska igra.

DRUGI PROGRAM

Sobota, 14. 4.: 6.10 Z glasbo v dan — 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 10.00 Solska oddaja — 13.30 Pet minut agrarne politike — 15.15 Non stop-glasba — 17.10 Komorni koncert — 18.25 Sweet music — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Glasbena medigra — 20.00 Vseh devet! — 22.20 Vesele note se vrstijo.

Nedelja, 15. 4.: 7.05 Veseli začetek v nedeljo jutraj — 9.00 Operni koncert — 10.10 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.30 150 let prijateljev glasbe na Dunaju — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Igra orkester Jackie Gleason — 15.00 Glasba na tekočem traku — 18.00 Znanje — 18.25 Nazaj v žolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Dvanajst priljubljenih popevk — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 16. 4.: 6.10 Z glasbo v dan — 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Komorni koncert — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Glasbeni mozaik — 20.00 „Parsifal“, radijska igra — 22.15 Priljubljene melodije.

Torek, 17. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.00 Baletna in plesna glasba — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 15.30 Glasba Fritza Recklenwolda — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Samo zato — 19.30 To je Berlin!

Sreda, 18. 4.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 10.00 Baletna glasba — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Za prijatelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski kompozitisti — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Mazurske narodne pesmi in ljudske viže — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Veseli delopusti — 19.30 Štirje proti štirim — 20.00 „Parsifal“, radijska igra.

Četrtek, 19. 4.: 6.05 Z glasbo v dan — 7.30 Jutranja glasba — 8.10 Dela Eduarda Griega in Georgesa Bizeta — 9.30 Slušna igra — 10.30 Operni koncert — 13.10 Orkestrski koncert — 14.00 Znanj orkestri — 15.45 Slušna igra — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 20.00 „Parsifal“ — 22.15 Zveneči mozaik.

Petek, 20. 4.: 7.30 Jutranja glasba — 12.10 Operni koncert — 13.10 Komorna glasba — 17.10 Kulturne vesti — 19.10 Koncert zagrebških solistov — 20.30 Slušna igra — 20.00 150 let prijateljev glasbe na Dunaju.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 14. 4.: 8.35 Glasba o delu — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Nekaj ameriških popevk — 11.30 Pester spored zabavne glasbe — 12.05 Deset minut s Triom Slavka Avsenika — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Radi bi vas zabavali — 14.35 Voščila — 15.20 Napolki za turiste — 15.25 Ples, romanca in še kaj — 15.40 Ženski zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.50 Orglice in harla — 18.10 Prizori iz Verdijevega „Othello“ — 18.45 Okno v svet — 19.05 Zdaj pa kor po domače — 20.00 Za prijaten konec tedna — 21.00 Plesni zvoki in popevke.

Nedelja, 15. 4.: 6.00 Za dobro voljo — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.46 Po žnih in belih tipkah — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.47 „Pod brajdo“ in druge pesmi Rada Simoničja — 10.00 Še pomnilo tovariši — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Nekaj melodij za dober tek — 12.05 Voščila — 13.50 Za našo vas — 14.00 Poje Koroški akademski oklet — 14.15

Voščila — 15.15 Četril ure ob glasbenem avtomatu — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Zabavna popoldne — 17.05 Priljubljeni češkemu orkestru Karla Vlacha — 18.11 Tri kitajske skladbe — 19.05 Glasbena srečanja orkestra Roberta Rossija in zabavnega orkestra RTV Ljubljana — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Iz albuma orkestra Eddie Barclay — 21.00 Glasovi od večerj in danes.

Ponedeljek, 16. 4.: 8.05 Igra violončelist Oton Bajde — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Naš zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in ondod — 11.35 Iz oper nemških skladateljev — 12.05 Igrajo in pojo Benški fantje — 13.30 Medigra v lahkem tonu — 14.00 Melodije za razvedrilo — 14.35 Voščila — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 55 minut za ljubitelje operne glasbe — 18.10 S čim vam smemo postreči — 20.00 Glasbena skrinja — 21.00 Simfonični koncert Zagrebške filharmonije.

Torek, 17. 4.: 8.05 Poje ženski vokalni kvartet — 8.25 Naš zabavni kaleidoskop — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.25 Zelimo vam dober tek — 12.05 Vaški kvintet z Reziko in Sanjo — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.30 Od arije do Ohrida — 13.50 Klavir, polje in violončelo — 14.35 Arije iz oper — 15.20 Harla in orglice — 16.00 Vsak dan za vas — 18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 18. 4.: 8.05 Simfonična matineja — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Spored priljubljenih opernih dvosplovov — 10.15 od tod in ondod — 11.15 Clovek in zdravje — 12.05 Ansambel in pevcu Milana Staneta — 13.30 Od arije do arije — 14.35 Radi bi vas zabavali — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Šoferjem na pot — 17.50 Sovjetska, romunska in poljska zabavna glasba — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Panorama vednih melodij — 20.00 Naš variete — 22.15 Po svetu jazza.

POLETNA SEZONA — HOTEL

Išče za takojšen nastop ali pozneje:

DEKLE ZA KUHINJO, plača 1000 do 1500 šilingov

POMIVALKO, plača 1200 do 1800 šilingov.

HOTEL BUNDSCHUH

Velden a. Wörthersee — Vrba ob Vrbskem jezeru

Četrtek, 19. 4.: 8.05 Scene iz pravljicnih oper — 9.25 Mali klub ljubiteljev popevk — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Od tod in ondod — 12.05 Narodne za ženski zbor — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.59 Vrtilmo vam ploščo za ploščo — 14.35 Voščila — 15.20 Vedri intermezzo — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.25 To in ono o pevcu Patu Boone-u — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 20. 4.: 8.05 Naš zabavni kaleidoskop — 8.35 Dve makedonski skladbi — 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Od tod in ondod — 11.35 Tri odlomki iz romantičnih oper — 12.05 Haremke pesmi — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Morda je to vaš melodia — 14.35 Poje sopranistka Nada Vidmar — 15.20 Dva baročna koncerta — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasba za pihala, trobila in harla — 17.35 Veliki zabavni orkestri tega tedna — 18.10 Domači napevi — 19.05 Pisana baleta zabavne glasbe — 20.00 Odmevi starega Dunaja — 20.15 Tedenški zunanje-politični pregled — 20.50 Pevske minute — 21.00 Zabavni orkester Alfred Scholz — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 15. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmije in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 16. 4.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Spominjska proslava ob 20.letnici izseljevanja koroških Slovencev — 18.00 Splošna socialna vprašanja sodobnosti.

Torek, 17. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Pogovor o velikonočnih običajih na Koroškem.

Sreda, 18. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Hišna imena v okolju nekdanje humberške graščine na Koroškem.

Četrtek, 19. 4.: 14.15 Poročila, objave. — Zlati očenaš. — Posine pesmi.

Petek, 20. 4.: 14.15 Poročila, objave. — S Cerkvije skozi post: „Veliki petek“.

Sobota, 21. 4.: 9.00 Drabosenjak-Kuret: Kostanjski pašijon. — 18.25 Zborovske pesmi.

TELEVIZIJA

Sobota, 14. 4.: 19.05 Kaj vidimo novega — 20.20 Kratki film — 20.30 Črni Peter.

Nedelja, 15. 4.: 17.00 Za otroke od petih let — 17.50 Svet mladine — 19.50 Sedem dni dogodkov — 19.10 Zanimalo vas bo — 20.30 „Vsi moji sinovi“, igra v troh dejanjih.

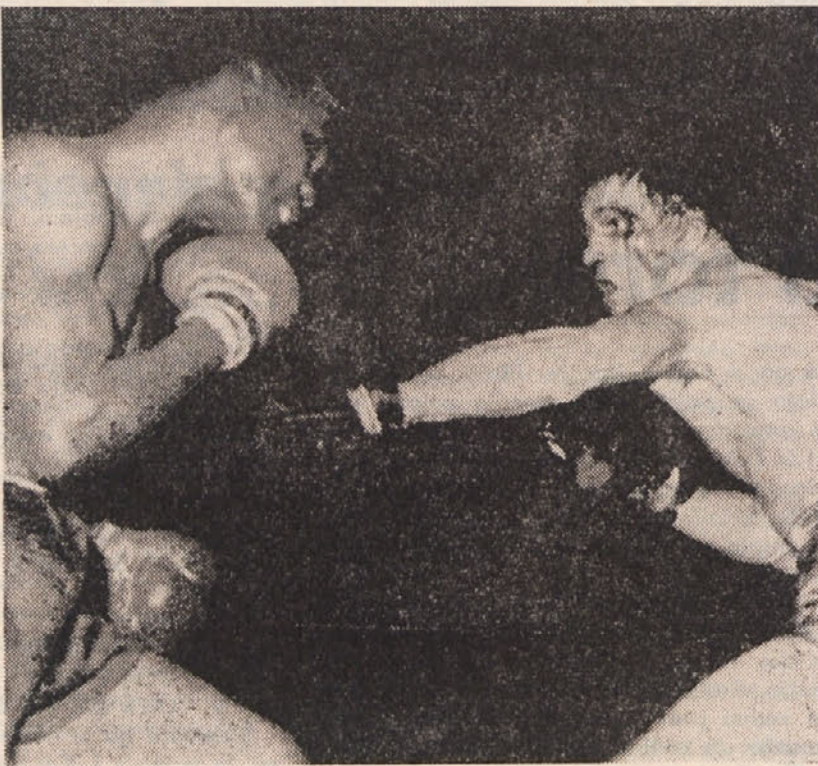
Ponedeljek, 16. 4.: 20.20 Kratki film — 20.30 Sport — 20.50 Enaindvajset — 21.30 „Tipična Lucy“, film.

Torek, 17. 4.: 19.35 „Njegov priljubljeni konjiček“, novela — 20.20 Kratki film — 20.30 Znanje iz prve roke — 21.15 Negopogeljivi“, kriminalni film.

Sreda, 18. 4.: 17.00 Za otroke od 11. let — 17.30 Kaj lahko postanem — 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 Tako živimo vsak dan — 20.45 „Nekoč je bilo“, film.

Četrtek, 19. 4.: 20.20 Prenos iz nemške televizije: „Ujeiti“, igra.

Petek, 20. 4.: 20.30 Prenos iz nemške televizije: „Umor v stalnici“, film.

O boksu so mnogi mnenja, da je to zelo surov sport. Da je le nekaj resnice na tem, je pokazalo nedavno povratno srečanje Američana Griffitha in Kubanca Pareta za naslov svetovnega prvaka v welter kategoriji. Paret je bil namreč med borbo tako močno poškodovan, da je na posledicah umrl. Sokrivdo na tej nezdobi, ki jo nekateri imenujejo „javno izvršitev smrtne obsodbe“, pripisujejo tudi sodniku Goldsteinu, ker ni pravočasno prekinil borbo, v kateri je Paret že vodil po točkah.

NOGOMET

IRSKA — AVSTRIJA 2:3 (0:1)

Z lepo igro je izbrana avstrijska enajstotnica v Dublinu uspešno popravila slabi vtis, ki ga je štiri dni prej zapustila v reprezentančnem srečanju z Anglijo, kjer je zgubila z rezultatom 1:3. Skoraj popolnoma spremenjeno avstrijsko moštvo je na Irskem nalezelo na enakovrednega nasprotnika, čeprav irski nogomet v evropskem merilu ne spada ravno v prvo vrsto, ter se do konca tekme ni vedelo, kdo bo zmagovalec. Posebno izbranih tehničnih potez ekipe sicer nista pokazali, pač pa sta navdušili z borbenostjo.

SPORTNI VESTNIK

Avstrija je trikrat zabila vodilni gol in dvakrat je Irski uspelo izenačiti in bi se morala tekma končati sploh neodločeno 3:3, če švicarski sodnik ne bi bil razveljavil enega izmed regularnih golov domačinov. Kljub temu pa je tudi irsko časopisje priznalo zasluzeno zmago Avstrije.

ROKOMET

POKAL EVROPSKIH PRVAKOV

V finalu tekmovanja za pokal moških evropskih prvakov sta se v Parizu srečala prvak Jugoslavije Partizan Bjelovar (ki je poleg drugih premagal tudi najboljšo avstrijsko moštvo) in lanskoletni zmagovalec Frischauf Göppingen iz Nemčije. Igra obeh ekip je navdušila številne gledalce, ki so bili priče tesni zmagi nemške ekipe v razmerju 13:11 (3:3).

Finalno srečanje ženskih ekip so v svojo korist odločile igralke praškega Spartaka Sokolovo, ki so po tesnem porazu v Beogradu na domačih tleh nadoknadile razliko v golih in osvojile najvišjo lovoriko — evropsko prvenstvo.

NAMIZNI TENIS

JUGOSLAVIJA — EVROPSKI PRVAK

Evropsko prvenstvo v namiznem tenisu, ki se je odvijalo v Berlinu, se je v konkurenci

premagali Zahodno Nemčijo (5:2) in Švedsko (5:1). Med moškimi posamezniki je uspel Šved Alser, v tekmi predstavnic »nežnega spola« pa je dominirala Nemka Simon. Nadaljnji uspeh pa je dosegla Jugoslavija v nastopu moških dvojic, kjer sta se v finalu srečala kar dva jugoslovanska para in si je končno osvojila naslov evropskega prvaka dvojica Teran-Markovič. Čeprav so se v ženskih srečanjih najbolj odlikovale nemške tekmovke, je v finalu ženskih dvojic zmagal angleški par Rowe-Shanon.

Jugoslavija je tudi v odločilnih srečanjih kot edina država nastopala z mladinci in je

moških ekip zaključilo z zanesljivo zmago Jugoslavije, katere predstavniki so v finalu bila zaradi tega deležna posebne pohvale turnirskega vodstva ter navdušenega aplavza publike.

NOGOMETNA IGRISČA PREPOVEDANA ZA AVSTRIJSKI RADIO IN TELEVIIZIJO

Prav gotovo edinstven pojav v zgodovini evropskega športa predstavljata prepoved radijskih in televizijskih prenosov z nogometnih igrišč, ki jo je izrekla avstrijska nogometna zveza. Medtem ko je v drugih državah posebno nedeljski spored radia in televizije v veliki meri posvečen športu, so odgovorni činitelji avstrijskega nogometa že doslej precej skop športni program popolnoma črtali. Ta odločitev je razumljivo sprožila val protestov in široka javnost nikakor ne more odobravati vzroka, češ da je na nogometnih tekmah premalo gledalcev, kakor se skuša izgovarjati nogometna zveza. Sploh je slišati o načrtu, da bi v bodoče popolnoma bojkotirali nogometna srečanja, kar bi odgovorne prej ali slej prisililo, da bi spremenili svojo nenavadno odločitev.

Tri stvari je najbolj prizadeta avstrijska televizija, katere program že prej ni bil ravno preveč zadovoljiv in velja za enega najmanj perspektivnih v Evropi sploh. Edinstvena odločitev avstrijske nogometne zveze je te dni ena glavnih točk razprave zastopnikov evropske Evrovizije v Sevilji.

Im Frühling

kommt es darauf an, den Körper von Winterschlacken zu befreien und die Kräfte zu aktivieren. Gönnen Sie sich deshalb rechtzeitig Zusatzkräfte durch eine Kur mit Klosterfrau-Aktiv-Kapseln, um den Frühling beschwingt zu genießen.

Sie schöpfen damit zusätzliche Kräfte aus dem „Jungbrunnen der Natur“, denn Klosterfrau-Aktiv-Kapseln vereinen in sich die konzentrierten Wirkstoffe aus Knoblauch und Weizenkeimöl. Beginnen Sie noch heute Ihre Frühjahrskur.

Klosterfrau Aktiv Kapseln

Ta teden vam priporočamo!

- Karaslavov Georgi: KRISTAVEC zgodba iz življenja bolgarskega kmeta, 232 str. pl. 23 šil.
- Allen R. Evans: POHOD SEVERNIH JELENOV povest iz dežele dolgih noči, 252 str. ppl. 27 šil.
- Vladimir D. Dudincev: CLOVEK NE ŽIVI SAMO OD KRUHA ruski roman, preveden v vse svetovne jezike, 464 str. pl. 36 šil.
- LADJA NA OBZORJU, knjiga pomorskih zgodb, črtic in novel, 512 str. pl. 73 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

Je prejela novo zalogo najrazličnejših knjig za stare in mlade bralce!